

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda: Bulev Rezele Ferdinand (József főherceg ut.) 4. Telefon: 151. — Sürgőncím: Közlöny, Arad —: Az Aradi Nyomda vállalat tulajdona kiadása és forgatása nyomás. Megjelentik vasárnap reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente 840. félre 420. negyedévre 210. havonta 70 Lej. Külföldre havonta 50 Lej. több. —: Éves szám 3 Lej. Vasárnap 5 Lej. —: (Bucurestben 50 ban fel.) Hirdetések tarifa szerint —:

49-ik évfolyam, 208. szám *

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Szombat, 1933. szeptember 16

Elégtételt várunk

Arad megye magyarságának kis-parlamentje, az aradi Magyar Párt megyei intézőbizottsága, az elmúlt nap folyamán ülést tartott és határozatával megbélyegezte azt a magáról megfélemezett nagyszalontai köztisztviselőt, aki hivatalos hatalmával kétségtelenül visszaélve, véresen, brutális módon bántalmazott egy köztisztviselőt álló magyar papot. Igyártó Sándor református lelkész.

Az arad megyei magyarság képviselő-testületének határozata természetes és logikus folyománya az eseményeknek. Természetesnek kell, hogy tartsa minden ép jogérzékű ember, hogy ha ilyen példátlanul vakmerő és megfélemező kilengések előfordulhatnak, azzal szemben állást kell foglalnia minden jóérzésű embernek. A bélzerindi református lelkész ért sérelem azonban jelentőségében messzi túlhaladja egy védtelen ember szandisztikus bántalmaztatásának kritériumait. Abban a pillanatban, amidőn valaki azt a bátorságot vette magának, hogy hivatali hatáskörét túllépve, középkori túlzásokra ragadtassa magát egy kiszolgáltatott emberrel szemben, csak azért, mert az mindenkor, minden körülmények között magyar becsületességgel vallotta magát magyarnak; abban a pillanatban ezt a nyiltlelkű, igazságszerető és magyarságához gerincesen ragaszkodó embert ért bántalom az egész magyarság sérelme is. Azé a magyarságé, amely ragaszkodik a számára biztosított állampolgári jogaihoz és egyházaihoz, amelyek közül egyiknek az egyik hűséges szolgáját érte ezuttal a testi-lelki megaláztatás.

Ha Arad megye magyarsága nem állott volna egy emberként a bélzerindi református lelkész ügye mellé, akit ma az elszennvedett brutalitások következtében — amint Nagyváradról jelentik, — félszemére az örök sötétség éjszakája, a vakság fenyeget, — akkor is mulhatatlan kötelessége a kormány illetékes tényezőinek az, hogy tárgyilagos vizsgálatot vezessen le és mielőbb szolgáltasson igazságot. Attól függetlenül, hogy mit határoz a Magyar Párt központja és interveniálnak-e a magyar párti parlamenti képviselők ebben az ügyben az ország képviselőházában, közéletünk presztízse és az ország közbiztonságának tekintélye sürgeti a történetek tisztázását, a bűnösök példás megbüntetését és az ártatlanul meghurcoltak és megaláztatottak számára a legmesszebbmenő elégtétel-adást. Igyártó Sándor bélzerindi református lelkésznek lehet, hogy mindörökké odavész a félszeme, látásának ép-sége a durva ököl embertelen inzultusa miatt. A fizikai szenvedés okozta veszteségeket nem adhatja számára vissza már semmiféle földi hatalom. De vissza kell szerezni a jogrendbe vetett hitét és vissza kell adni lelkének hitét az emberi méltóság szentségében és magasabbrendűségében, amelyet nem csufolhat meg a nyers erőszak, a tulerő, csak azért, mert történetesen van reá hatalma; olyan hatalom, amelyre méltatlannak bizonyult.

Arad megye magyarsága lélekzetvisszafajtvá várja a megindult vizsgálatnak megállapításait és intézkedéseit. Az ország érdeke, a kormány tekintélye ugy követeli, hogy a magyar kisebbségi egyház papjának kálváriáját, az embernek egyéni, mélységes megaláztatását tisztázzák mielőbb, nehogy még lehessen egy hely az országban, ahol akadhat egy-egy ilyen magamegfelélező és a köztisztviselői címre méltatlan közeg, aki büntetlenül és szabadon élhet vissza az államhatalommal, melynek szolgálatában áll. Meg kell torolni az elkövetett embertelenséget és elrettentő ítéletekkel meg kell akadályozni, hogy az ilyen szörnyűségek megismétlődhessenek.

Konfliktus készül a külföldi hitelezőkkel

Mindenki mereven kitart a saját álláspontja mellett. — Uj politikai program készül. — Az uralkodó bizalma változatlan

Lupu: „A zsidók is szegény emberek és ... Cuza professzor programja örültség!”

Bucurestből jelenti az Aradi Közlöny tudósítója: Az utóbbi napok politikai izgalma teljesen elülték. A jövő héten azonban egy rendkívül fontos politikai esemény színhelye lesz a főváros. A nemzeti-parasztpárt elnöksége úgy döntött, hogy szeptember 21-én, tehát jövő hét csütörtökén tartja a párt végrehajtó-bizottságának ülését. Az érkezőle: en részt vesznek az összes képviselők és szenátorok, továbbá a megyei szervezetek vezetői és állítólag ratifikálni fogják a kizárásokat.

Vaida új formulákat tervez

A nagy érdeklődéssel várt végrehajtó-bizottsági ülésen Vaida miniszterelnök, mint hírlik, nagyfontosságú kijelentéseket tesz és megformulazza a kormány legközelebbi politikai programját. A végrehajtó-bizottsági ülés után ellenzéki körök véleménye szerint egészen a parlament megnyitásáig nem lesz fontosabb politikai esemény.

Titulescu külügyminiszter és Mironescu helyettes miniszterelnök legújabb hírek szerint szombaton, vagy vasárnap a Simplonnal visszaérkeznek az országba. Valószínűre veszik, hogy hozzájuk csatlakozik a szintén külföldön tartózkodó Popovici igazságügyminiszter is.

Rendületlen az uralkodó bizalma a kormányban

A calimanesti-i minisztertanácsot megelőző napon Calinescu belügyi alminiszter meglátogatta Vaida miniszterelnököt és megbeszéltek a minisztertanács programját. Ugyancsak ezen a napon Tilea alminiszter is felkereste Vaidát és közölte, hogy az uralkodó a legteljesebb bizalommal viseltetik a kormány iránt. A minisztertanács tulajdonképpen az eredeti program szerint zajlott le. Egyes pontokat kihagytak, más pontokat pedig módosítottak. A szavatai ügyben kormánykörök azon a véleményen vannak, hogy az ott elhangzott javaslatok nem irányulnak a párt-egység megbontására. A két csoport között már most beható tárgyalások folynak és valószínűnek látszik, hogy a parlament megnyitásáig teljes lesz a párt egysége. A szavatai értekezlettel egyben a Maniu-féle era teljes befejezést nyert.

A kormány különben elhatározta 45 közraktár sürgős felépítését, hogy az összevásárlandó és exportra szánt gabonát ott elhelyezhesse. A minisztertanács a következő törvényjavaslatokat készítette elő a parlamenti ülésszakra:

Az alkohol-monopólium módosítása. Az országos árlejtési hivatal decentralizálása. A nyugdíjtörvény módosítása. A gabona standardozása. Az államvasutak reorganizálása. A közigazgatás megreformálása. A kispár megszervezése. Az anyák és csecsemők védelme. Az egészségügyi alap újjászervezése. A munkakamarák megreformálása. A mezőgazdasági tanács újjászervezése. A közoktatásügyi

Mironescu és Popovici gyors visszatérése jelentős eseményt képez, amennyiben személyiük súlyosan esik a latba a jövő héten tartandó nemzeti-parasztpárti végrehajtó-bizottsági ülésen. Titulescu visszaérkezése után azonnal informálja az uralkodót a nemzetközi helyzetéről. Ezután a külügyminiszter megteszi az előkészületeket a sínai kisantant-értekezlet számára.

Amint egyébként Párisból jelentik, a kormány megbízottai és a külföldi hitelezők közötti tárgyalások ügyében ma újabb fejlemények történtek. A párisi hitelezők ugyanis értesítették a pénzügyminiszter kiküldötteit, hogy a hitelezők megbízottai megbeszéléseik során megmaradtak eddigi álláspontjuk mellett és csupán a régi feltételek mellett hajlandók a tárgyalások folytatására. A párisi jelentéssel kapcsolatban Madgearu pénzügyminiszter és Ghelmegeanu pénzügyi alminiszter ma délelőtt fontos tanácskozásokat folytattak a miniszteriumban. A pénzügyminiszterium vezetői ezután újabb utasításokat küldtek a párisi delegációnak. Ennek az utasításnak a lényege az, hogy a kormány kitart álláspontja mellett az adósságtörlesztések feliiggesztését és az adósságok értékcsökkentését illetően.

miniszterium megreformálása. Az elemi oktatás reformja. A törvények egységesítése. A kereskedelmi és iparkamarák reorganizálása.

Itt írjuk meg, hogy Lupu parasztpártja Storojinetben bukovinai ülést tartott, amelyen a kormány politikáját hibáztatta. Sok párt igyekszik — állapította meg — a Lupu-párt programját: kisajátítani az utóbbi időben. Lupu ezután felhívást intézett a bukovinai parasztsághoz, hogy ne engedjék magukat befolyásolni a szélsőjobboldali drámatok által, amelyek ellen a kormány nem lép fel elég erélyesen. A zsidók is szegény emberek mondotta Lupu — mint a többiek, akiket a válság sújt. Az ő szerírásuk a mi testamentumunk. Cuza és a vasgárdisták programja örültség. Megállapítható, hogy milyen sok párt igyekszik szélsőjobboldali jelszavakkal népszerűsíteni magát. Mihalache szintén a reakció felé orientálódik és Goga Mussolinihez és Hitlerhez jár iskolába.

Minden rendbe jön . . .

A Lupta hosszabb cikkben foglalkozik a kormány helyzetével. Megállapítja, hogy Vaida minden energiájával szembeszáll ellenfeleivel és a pártvezetőség nem kapitulál egész pártfrakciókkal szemben sem. A lap szerint egyébként Maniu nem foglalt állást a kormány ellen. Tegnap nyugtították át Maniunak a szavatai gyűlésen ratifikált határozatokat, de ő most sem nyilatkozott és mint hiszik, nem is fog nyilatkozni, mert nem akarja a nemzeti-parasztpártot kettészakítani.

Komoly szerep vár Magyarországra a dunai államok ujjáépítésében

A világpolitika közérdeklődésének középpontjába került Kánya Kálmán magyar külügyminiszter párisi utja

Közeledés készül Magyarország és a kisantant között?

Párisból jelentik: A világlapok hosszasan foglalkoznak Kánya Kálmán magyar külügyminiszter párisi látogatásával és a francia fővárosban lefolyó közeli megbeszéléseknek nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Kánya magyar külügyminiszter ma délután háromnegyed 11 órakor megérkezett Párisba. Villányi Frigyes báró magyar követ Chalon sur Marne-ig a miniszter elé utazott. A Gare de l'Esten Paul Boncour és a francia külügyminisztérium magasrangú tisztviselői fogadták Kányát, akít a pályaudvaron megjelent többszázfőnyi magyar kolónia lelkes „Éljen”-nel üdvözölt. Az első hivatalos megbeszélésekre csak holnap kerül sor.

A mai francia sajtó tartózkodóan ír Kánya látogatásáról. Az Excelsior szerint,

a francia kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a dunai államok ujjászervezését kétoldali szerződésekkel valósítsák meg.

még pedig olyképpen, hogy ezek a szerződések mezőgazdasági preferenciákra támaszkodjanak. Hasonló irányt szabott meg a Tardieu-terv is és ezt az elgondolást kívánja a jelenlegi francia kormány is alapul tekinteni. A kormány hajlandó Magyarország érdekeinek megfelelően az eredeti tervzetben bizonyos változtatásokat eszközölni. A kisantant államai már most tisztán látják, hogy milyen előnyöket jelent a dunai államok gazdasági megszervezése.

A párisi tanácskozások második fázisa hétfőn kezdődik, ekkor indulnak meg ugyanis a francia-angol megbeszélések. Ezen angol külügyi államtitkár hétfőn érkezik Párisba, innen pedig Rómába és Genfbe folytatja útját. A közeli napokban Párisba érkezik Normann Davis amerikai delegátus is, aki szintén ellátogat Romába és Genfbe, de a Népszövetség ülészakán nem vesz részt.

A Journal jelentése szerint, Paul Boncour

külügyminiszter a tegnapi államtanácson nyilatkozott Kánya látogatásáról és hangsúlyozta, hogy a magyar külügyminiszterrel tisztán gazdasági természetű kérdéseket vitat meg. A tárgyalások magva akörül forog, hogy milyen szerepet juttassanak Magyarországnak a dunai államok ujjáépítésében.

Különféle érzelmeikkel fogadja a párisi sajtó Kánya külügyminiszter párisi látogatását. Egyes lapok nagyobb súlyt helyeznek a multira és felhívást tartanak Magyarország politikáját, mások inkább a jövőbe tekintenek és azt a reményt fejezik ki, hogy a magyar külügyminiszter, éppen úgy, mint legutóbb Boris bolgár király,

el fogja magát szánni a Franciaország-hoz való gazdasági közeledésre és ezzel természetesen a kisantant-hoz is közeledni fog.

Azt írják a lapok, hogy a francia külügyminisztérium az egy héti tartó diplomáciai eszmecsere során, amely a magyar külügyminiszter párisi látogatásának hivatalos bejelentését megelőzte, azt a határozott kikötést tette, hogy semmily körülmények között nem lehet szó kellemetlen politikai kérdésekről, de ami ezen túl fenmarad a magyar külügyminiszter párisi látogatásának tárgyalási anyagául, még mindig elég terjedelmes: a diplomáciai viszony javítása Franciaország és Magyarország között, a kereskedelmi kapcsolat elmélyítése vámkönnyítések által, a kontingensek növelése s esetleg Magyarország újabb kölcsönkiváltása, mindenekelőtt azonban a Duna-államok szanálásának megvitatása.

A kisantant sinaál konferenciáján, amelyet szeptember 22-ére tűztek ki, tárgyalni fogják Benes csehszlovák külügyminiszter új gazdasági tervét. Eszerint

a kisantant három állama hosszú évekre

terjedő gazdasági státutumra lépne egy mással,

amely ugyszólván középpontul fialad a jelenlegi kereskedelmi szerződések és a teljes kereskedelmi szövetség között. A kisantant államai Benes elgondolása szerint először is természetesen szabályoznák egymás között termelésüket és fogyasztásukat, hogy államszövetségüknek szilárd gazdasági alapot teremtsenek, aztán közös intézményt létesítenének, amely a Duna-államok mezőgazdasági terményeit egységes terv szerint értékesítenék. Vegyes bizottság szabályozná az érdekelt országok mezőgazdasági terményeinek kivitelét s evégből rendszeresen 14 naponként írtást tartana. Hogy a mezőgazdasági termékek számára egységes alapárát állapítson meg.

Párisban tehát azt várják, hogy Kánya magyar külügyminiszter többé-kevésbé csatlakoznék a kisantant országainak ehhez a gazdasági tervéhez,

miután Magyarországnak különösen nagy mezőgazdasági érdekei vannak.

Szendreynek adta a színházat Aradváros vezetősége is

Aradváros vezetősége péntek délután foglalkozott az aradi színházépület bérbeadásának problémáival. Jac Jenő gazdasági tanácsos bejelentette, hogy a Városi Színház épületében három üzlethelyiség bérbeadása vált újra aktuálissá. A Szántó és Komlós-féle, a Moskovitz József-féle üzlethelyiségek és a Reich-bazár helyiségei. A városvezetőség oly értelemben döntött, hogy új nyilvános árlejtést tart az üzlethelyiségek bérbeadására.

Ami a színház bérbeadásának kérdését illette, a kulturtanácsos hivatalból tett jelentést a beérkezett hat pályázatról, majd — figyelembevéve az aradi magyarság színiügyi-bizottságának jelölését — Szendrey Mihályt ajánlotta a városvezetőségnek. Az ülés így értelemben határozott is, Szendreynek ítélve oda ismételt a színház bérletét, egyben utasította a város jogügyi osztályát, hogy az elmúlt évi feltételekkel szerkessze meg Szendrey számára a szokásos évi bérleti szerződést.

A „gyermek”

Irta: ENOCH BULLET.

Priestly Jack jó fiú volt, de ha addig kellett volna várni, amíg ő találja ki a puskaport, vagy, hogy modernebbek legyünk, az ekrazitot, sohasem lett volna világháború. Atyjától örökölte a kis fűszeres boltot, de az ő kezében az üzlet összezsugorodott. Négy száz fonttal tartozott már az árúkért és sejtelve se volt, honnan tudna ilyen csillagászati összeget előteremteni.

Csak egy élő rokona volt: atyja nővére. Henshaw Frederika kisasszony, aki azonban már két évtized óta szakított a családjával. Szeszélyes vén kisasszony volt. Most mint utolsó kísérletet meg akarta próbálni Jack, hátha jó hangulatban találja Frederika néni.

Frederika néni azonban éppen rossz hangulatban volt, mert a doktor olyan pilulát rendelt neki, amelytől még erősebb gyomorgörccsöt kapott. Amikor a fiú belépett és zavartan meghajolt, Frederika néni dühösen förmedt rá:

— Te vagy annak a léhűtő Priestly Andrewnak a fia.

— Atyám... — kezdte Jack, de a vén banya közbevágott:

— Nem érdekel a nézeted! Egy pennyt sem adok nektek.

Jack felháborodottan hátat fordított a nénjének és kifelé indult. Frederika utána kiáltott:

— Megállj! Veled talán tudnék valamit kezdeni, de csak ha felhagysz azzal a bolttal.

Kiderült, hogy Frederikának házvezetőre volna szüksége, mert nem akar a háztartással közvetlenül foglalkozni. Jack elfogadta az állást és amugy is megbukott üzletét potom pénzért elhirdélva, Frederika nénihez költözött.

— Ha meg leszek veled elégedve — ígérte Frederika néni — megváltoztatom a végrendeletemet s mindent rád hagyok. Ugy sincs kivüled élő rokonom a világon.

Jack munkája nagyon sokoldalú volt. Frederika néni csongtetett, Jack rohant be a pohár vizet, vagy a teával. Mindenes volt. „házzvezető” ur címmel és jelleggel felruházva.

Mingyárt harmadnap ki kellett dobni Mrs. Law-t, aki az ő jövetelég házvezetője és szakácsnő volt. Helyébe újsághirdetés alapján kellett minden szakácsnőt felfogadnia. Szép, fiatal lány volt.

Az első héten minden rendben volt. De a második héten az történt, hogy Frederika néni megunta addigi öreg orvosát, és egy nemrég a városba költözött, dr. Morris nevű, fiatalabb orvost hivatott magához. Ez már néhány nap alatt megnyerte a szeszélyes öreg nő bizalmát, különösen azzal, hogy udvarolt neki. Ha a csengő megszólalt és Jack beharant néni szobájába, dr. Morris gögösen nézett végig rajta és úgy rendelkezett vele, mintha az inasa volna:

— Hozzon, fiam, egy pohár vizet!

Vagy:

— Ezt a levelet vigye a postára. De szedje a lábát, mert lemarad az esti vonatról.

Egy nap azonban, amikor a fiú éppen a postán járt, a doktor kiment a konyhába, s a lány körül legyeskedett, mire az hatalmas pofont adott neki. A doktor besietett a szobába, és hogy a lány panaszának elébe vágjon, sértődötten panaszkodott, hogy Mary megtagadta neki az engedelmességet, amikor teát rendelt az urnőjének, s amikor erőlyesen rendre utasította, arcul ütötte.

— Azonnal hajtsd ki ezt a boszorkányt, akít te hoztál a nyakamra! — ezzel a parancssal kergette ki Frederika néni Jack-ot a szobából, amikor pár perccel később hazaérkezett.

Jack lesújtva ment ki a konyhába. Érezte, hogy aljasságot követ el, ha azt a lányt, akít néhány nap alatt nagyon megszeretett, elküldi, mert a doktort megleckéztette.

De a lány megkönnyítette neki a dolgát. Amint látta, hogy Jack nem vad felháborodással utasította vissza a néni követelését és nem leckéztette meg a doktort, azonnal csomagolni kezdett.

— Miattam, Jack, ne vesztse el az örökségét. Én azonnal elmegeyek innen. Érdeklődni fogok, hogy mi történik magával s ha szüksége lesz rám, meg fogom találni. Addig is kívánom, hogy a szenvedései ára érje meg a sok lealázást. Bár

én az egész örökségben nem hiszek.

Jack megszegyenülten be akart rohanni nénjéhez, de a lány nem engedte. Vette a kizitáskáját és eltűnt.

Ez annyira elkésertette Jack-et, hogy amikor legközelebb bement a szobába s a nénije kérdezte, hogy elküldte-e már a lányt, dühösen vágta oda:

— Nem küldhettem el, mert magától ment el. — És megvető pillantással mérve végig a doktort, hozzátette:

— Mint önzéletes nő nem maradhatott olyan házban, ahol magát megtürik.

— Megtűrnek? — kérdezte a doktor gunyosan. Frederika néni pedig... kissé zavartan... tette hozzá:

— Morris doktor a vőlegényem...

Jack szó nélkül sarkon fordult és elrohant.

Meg sem állt a kikötőig. Elszegődött egy heringhalász hajózára matrónnak. Hat hónap után tért haza a szülővárosába. Elment családja ügyvédjéhez, érdeklődni, hogy nem tudna-e számára valami jobb munkát.

— Ember, igazán nincs fogalma arról, hogy itt fél év alatt mi minden történt? Frederika néni hozzámment Morris doktorhoz, de kiderült, hogy a hives vagyona, melyet magának is emlegetett csaláteként, már rég nem létezik. A tőzsdén évek előtt elvesztette. Erre a doktor olyan rosszszulbánt a szerencsétlen asszonnyal, hogy két hónap alatt elvitte a régi szivbaja. Maga után pedig ismételtlen kérdezősködött egy másik ügyfelem, Bolton Mary kisasszony.

Az ügyvéd elmondta, hogy Jack távozása után Mary beállt elárúsító lánynak Jack boltjába s az új tulajdonos, hetvenéves öreg ur, annyira megszerette a lányt, hogy a végrendeletében rá hagyta a boltot.

Amikor Jack ezen a télen Maryt elvette és a bolt főlé újra odakerült Priestly Jack cégtáblája, a fiatal asszony nevetve magyarázta közös barátjuknak, az öreg ügyvédnek:

— Jack olyan, mint a kis gyermek. Kell, hogy valakije legyen, aki gondoskodik róla. De legálább... kedves, jó gyermek.

Megtalálták az egykori Vesztőhelyen Pöltenberg Ernő és Török Ignác aradi vértanuk még feltáratlan sírjait is

Befejezést nyert megismerettségükön az aradi magyar önkéntes kutatók kegyeletos munkája. Bitófa-kampók a jeltelen sírokban. Megbolygatták-e Pöltenberg sírját..?

Kara Győző tanár részletes nyilatkozata a csütörtöki és pénteki napok eredményes történetéről

A legnagyobb csendben, anélkül, hogy a közönségnek tudomása lett volna róla, csütörtökön reggel újra megkezdődtek az újabb ásatások az egykori aradi vestőhelyen. A Történelmi Műemlékek Országos Bizottságának hozzájárulása már hetekkel ezelőtt megérkezett Aradra. Az ásatásokat hivatalosan bejelentették az aradi hatóságoknak, amelyek semmi akadályt nem támasztottak a vértanusírok feltárása elé: azt azonban kikötötték, hogy

a nyilvánosságot csak akkor szabad az ásatásokról tájékoztatni, amikor azok teljesen befejeződtek. Így az aradi vértanuk sírjainak újabb feltárása a legnagyobb csendben, szinte észrevétlenül folyt le.

A csütörtökön reggel újakezdett ásatások célja Török Ignác és Pöltenberg Ernő vértanútábornokok csontvázának feltárása volt.

A vértanuhalt tizenhárom tábornok közül ezen a helyen a következőket akasztatták fel az osztrák rémuralom: Aulich Lajos, Nagy Sándor József, Lahner György, Knézich Károly, Leiningen Károly, Török Ignác, Damjanich János, Pöltenberg Ernő és Vécsey Károly. A kivégzés utáni éjjelen Lahner György, Leiningen Károly, Damjanich János és Vécsey Károly holttesteit — a hóhér megvesztegetése révén — elszállították a sírokból. Őt holttest maradt csupán a kivégzés helyén ázott sírokban.

Az elmúlt évi ásatások pontosan feltárták az egymás mellé ázott sírokat. A hozzáértéssel és gondnal végzett ásatások során — amint ismeretes — sikerült Aulich Lajos, Nagy Sándor József és Knézich Károly vértanuk csontjait megtalálni. Megtalálták Damjanich János és Lahner György vértanuk sírjának maradványait is, ahol bitófák elkorhadt tadarabjaira leltek. A munkát az alkalmi bizottság azonban nem tudta folytatni, mert ehhez a Történelmi Műemlékek Országos Bizottságának engedélye volt szükséges. Ez az engedély

a legutóbbi hetekben megérkezett és a bizottság minden intézkedést megtett az elmúlt évben abbahagyott ásatások folytatására.

Csütörtökön reggel bizottság jelent meg a vestőhely területén. A bizottság elnöke Kara

Győző tanár volt, tagjai Covaciu Nestor, a Történelmi Műemlékek Országos Bizottságának megbízásából, Nichi Lázár aradi kulturpalotai igazgató, Fischer Aladár, az aradi Kölcsey Egyesület elnöke, Dömötör Bertalan mérnök, Pataky Sándor festőművész és Berczy Lajos tanár. A bizottság munkájában résztvett még Magyar Bertalan orvostanhallgató is, mint antropológus, aki a csontokat vizsgálta meg. Résztvevő továbbá az aradi katolikus gimnázium négy cserkésze, akik a technikai munkáknál segítettek. Az ásatások lefolyásáról Kara Győző tanár a következőket mondotta munkatársunknak:

— Csütörtökön reggel fogtunk az ásatásokhoz a legnagyobb csendben. Az arra haladó emberek nem igen törődtek velünk. Megállapítottuk elsősorban, hogy

azok a jelek, amelyeket a tavaly feltárt sírok helyére alkalmaztunk, eltűntek.

A talajt azóta felkörtözték. Újból le kellett pontosan mérnünk a területet. Ezt a munkát Dömötör mérnök ur végezte, akinek két órára volt szüksége, hogy újból pontosan tájékozódhassunk. Végre nyolc munkás hozzákezdhetett a munkához. Török Ignác és Pöltenberg

Ernő sírjait kerestük. Pénteken reggel örömmel állapítottuk meg, hogy az eső segítségünkre sietett és a meglazult talajon gyorsan ment az ásás. A bitófák helyétől északra és délre is ástunk és csakhamar siker koronázta igyekezetünket.

Török Ignác sírját déli irányban, Pöltenberg Ernő sírját pedig északra megtaláltuk; egymástól három méternyi távolságban. A csontoknak csupán egyes részei maradtak csak meg. Ugy Pöltenberg, mint Török sírjában megtaláltuk a bitófák vas-kampóját is.

— Pöltenberg Ernő sírjában — folytatta Kara tanár — több csont került elő, mint a másik helyen, de

a sír azt a benyomást tette reánk, hogy valamikor megbolygatták.

A következő csontdarabokat találtuk: hat oldalbordát, két hátgerinc-csigolyát, egy koponyadarabot, egy fültőrészt és egy lapockacsontot. Török Ignác sírjából még kevesebb csont került elő. Itt nehéz volt a tájékozódás, mert a sírt kissé ferdén ásák annakidején, nem egyenesen, észak-déli irányban. Ebben a sírban egy pénzdarab került elő, hasonló ahhoz, amelyet az első ásatások alkalmával Knézich sírjában találtunk.

— Az ásatásokat pénteken este fejeztük be, a nyitott sírgödöröket újból beföldeltük. A felásott terület körülbelül husz négyzetméternyi volt, mert a síroktól északra és délre is ástunk két-két méternyire, hogy meggyőződjünk arról: találunk-e ezen a területen újabb sírokat.

Az eredmény azonban igazolt bennünket: újabb sírt nem találtunk.

A két vértanu most újabban feltár: ereklyét biztos helyre vittük, hogy legközelebb egy kiváló antropológus vizsgálata alá kerülhessenek.

A berlini ujságkirály unokaöccsének titokzatos halála

Leólmozott koporsóban küldték haza Rudolf Mosse holttestét

Bécsből jelentik: A Neues Wiener Extrablatt feltűnést keltő berlini tudósítást közöl, amely szerint Rudolf Mosse, az ismert lapkiadó és nagybirtokos, a Berliner Tageblatt alapítójának unokaöccse 43 éves korában Berlinben meghalt. A Temps is irt Rudolf Mosse haláláról és azt írta, hogy Mosset két héttel ezelőtt letartóztatták és tíz nappal később leólmozott koporsóban átadták holttestét családjának.

A Neues Wiener Extrablatt Mosse halálával kapcsolatban azt írja, hogy augusztus 26-án tartóztatták le berlini villájában és a rohamosztagosok gépkocsin egy gyűjtőtáborba akarták szállítani. Mialatt az autó a gyűjtőtá-

bor felé haladt, Mosse kijelentette:

— Élve nem visztek engem a gyűjtőtáborba!

A következő pillanatban pedig kiugrott a robogó autóból, koponyaalapi törést szenvedett és eszméletlenül maradt az uttesten.

A hír alapján érdeklődtünk Zürichben, a Németországon kívüli Mosse-irodák központjában, ahol kijelentették, hogy Rudolf Mosse valóban meghalt. Ez a Rudolf Mosse nem foglalkozott lapkiadással, a Berliner Tageblatt alapítójának, Rudolf Mosse öccsének. Emelnek fia. Zürichben úgy tudják, ez: irták meg az ottani lapok is, hogy gyűjtőtáborba való szállítás közben kiugrott az autóból és egy teherautó alá került, amely agyongázolta.

Külön tudósítónk a Berliner Tageblatt-hoz fordult felvilágosításért Rudolf Mosse öngyilkossága ügyében. A Berliner Tageblatt egyik szerkesztője kijelentette, hogy néhány héttel ezelőtt valóban meghalt Berlinben egy Rudolf Mosse nevű 43 éves földbirtokos, de nem olyan körülmények között, mint ahogy azt a Neues Wiener Extrablatt állítja. Rudolf Mosse — a Berliner Tageblatt szerkesztője szerint — közlekedési baleset áldozata lett.

Franciaország demarsa a német kormányhoz

Zászló-affér Kehlben a „Strassburg” felirat miatt. — Grandiózus külsőségek között nyitották meg a porosz államtanácsot

Párisból jelentik: Hivatalos körök szigorú titoktartása ellenére, ma nyilvánosságra pattant annak a francia jegyzéknek tartalma, amelyet Franciaország berlini nagykövete: Poncet, a napokban átnyújtott Neurath német külügyminiszternek. A jegyzékben előterjesztette kormányának tiltakozását az ellen, hogy a kehl-i nemzeti szociálistáknak „Strassburg” felírásu zászlót adtak. A

berlini francia nagykövet egyébként az ügyről részletes jelentést tett a kormányának és Daladier miniszterelnök, valamint Paul Boncour külügyminiszter, beható tanácskozásokat folytatnak az újabb lépések kérdésében.

Egyébként diszes külsőségek között, zenekarok és rohamosztagosok statisztálásával nyitották meg ma a porosz államtanács ülést. Berlin ma újból zászlódiszbe öltözött. Az uccákon hatalmas tömegek tolongtak, amelyek lelkesedéssel nézték végig az államtanács tagjainak diszes felvonulását. A menet 10 órakor indult el a miniszterelnökségi palotából. A kormány tagjai, Göring miniszterelnökkel az élen, öt gépkocsiban foglaltak helyet. A felvonuláson hat zenekar vett részt és 10.000 rohamosztagos állott sorfalat. A menet a Wilhelmstrassen át vonult végig, majd pedig az államtanács tagjai az egyetem aulájába vonultak, amely előtt diszszázad állott őrséget.

Legideálisabb 8219 hashajtó, vértisztító, epehajtó a Földes-féle SOLVO-PIRULA FÖLDES-EGYÜZSÖRTART Arad

CORSO-MOZGO mai műsora!

Új olcsó helyárak Lei 10—15—20—25.

A század menyasszonya!

pazar katonai vigjáték.

LUCIE ENGLISH — PAUL HÖRBIER

A film keretén belül személyesen fellép:

15 DON-kozá a híres GUSLEAR rádió-kórus!

Szebbnél-szebb orosz dalok, kozák táncok!

A 3 órai előadás 8—12—16—20 leies helyárakkal.

Vasárnapra jegyelővétel ajánlatos!

Jön: SZIGORUAN CSAK FELNÖTTEKNEK!

TÉBOLY és SZERELEM!

Alexander Kirkland — Violet Heming.

Új sport a nőknek: láb-box

A nekilendülő őszi szezon Párisban meghozta a modern testedzés új divatját. Vége az evezésnek uraim és hölgyeim, a tennisz, vivás, sőt ritmikus-torna napja is leáldozott, mert itt van a legfrissebb, legmodernebb és legrészletesebb testedzés a — láb-box! Az előkező párisi nő ma már egyetlen sport iránt sem érdeklődik, sőt a jazz-muzsika hangjai mellett ellejtett édes iangó vagy mámoros rumba sem bír többé vonzerővel, mert egyetlen igazi sport létezik a Szajna-parti elegáns metropolisban és ez a láb-box, amelynek népszerűsége hamarosan felülmúlja a nagy varázslók: Patou, Chanel s a többiek kreációit is. Hiszen az új divathoz nem kell más, mint egy csinos, sötét-kék overall-nadrág, két kicsi, de erős boxkeztű és rugdalózásban megedzett karcsu boka, amely kitűnően érvényesül a láb-box-meccs közben...

De hát mi is az a láb-box? Az új szabadstílusú boxolás: „Rugd, ahol éred!” A kecseszkecsken, avagy a szabadstílusú birkózás szabályival már régen megismerkedett a sportvilág, most mutassuk be a „rugd, ahol éred” sport-szabályait, helyesebben egy láb-box-meccset á la Paris!

Mademoiselle Yvonne, Madame Germaine még egy utolsó simitának bájos fűrtökbe bodorított hajukon, egy kis puder és ruzs, azután fel a box-keztűvel és ki a porondra! Kezdődik a „rugd, ahol éred”. A box-keztűnek nem sokkal több szerepe van ebben a meccsben, mint a pudernek és a ruzsnak, vagy a bodorított hajfűrtöknek, mert itt az elsőség minden érvényesülés a lábé, a karcsu, ruganyos bokáé, amelyek jól oda tudnak rugni az ellenfél nyakszirteire, fültövéhez. Mademoiselle Yvonne — voilá! Egy kis box-keztűvel levezetett csel-támadás után fűrgőn fel emeli a lábát és fiatalos lendülettel fültövön rugja ellenfelét. Madame Germaine sem késik az ellentámadással és miközben ellenfele box-keztűvel védi a támadást, amit cselből jobblábával kísérelt meg, hirtelen átlibben ballábra és könnyed, rugalmas mozdulattal nyakszirten billenti ellenfelét...

Nem kevésbé érdekes a láb-box-meccs lefolytatása férfi-partnerekkel... Ilyenkor természetesen a férfi a szenvedő fél, aki nem győzi eleget tenni a kemény arcugásokat, fültövön kapott tiltalásokat... A karcsu női bokák fűrgő emelkednek a levegőbe és a legritkább eset az, ha nem találják el a kiszemelt célpontot a parányi cipő tompa végével. Egész csapat fiatal leány két-perces rundokat rugdos egymással, majd a férfi sparring-partnerekkel. Ime a legújabb sport-divat az őszi szezon első igazi kreációja!

Az új sport győzedelmes felcsillanása még egy kicsit szokatlan a férfiszemnek... Vannak, akik nem tudják elképzelni karcsu, törekeny, csipkefelhőkbe burkolt, csicsérgő hangu, édes kacagású táncpartnereiket, aki este elhájlóan suhog végig a Boulevardokon, a Long Island sétányain, a Calea Grivitein, a budapesti Dunakorzón vagy — mondjuk — a Maros-parton, amint reggeli torna helyett lerugja legjobb barátja orráról a pudert, vagy alapos arcugással tiszteli meg türelmes férjét, vőlegényét, vagy barátját... Azonban ezeknek az álmodozóknak elképzelései a női ideálról nyilván a rokokó-korba nyulnak vissza, amikor az őszi divat legfeljebb új krinlint hozott, süppedő nagy muffokat és kecses kalapokat, de nem láb-box-tornát, ezzel a sokat ígérő jelszóval: „Rugd, ahol éred!”

Mindenek ellenére az új sport a legrövidebb időn belül rekordsebességgel járja be a világot és hamarosan Aradra is elérkezik! Már látom prófétai szemmel, hogy világszerte elegáns „Rugd, ahol éred” klubok alakulnak, az új sport kultuszának templomai, amelyben hölgyeink buzzón áldoznak a legújabb divat oltárán... A láb-boxnak csak sikert jósolhatunk, hiszen rengeteg előnyös oldala van: kitűnő testedzés megővja a test karcsúságát, rugalmasságát és egyszerű fegyver az asszony kezében — illetőleg lábában... Megcsal a férjed, rugd le riválisod fejéről a kalapot, ki akarnak turni, el akarnak tántorítani célod elérésétől: egy ügyes oldalugrás és ismét nyeregben vagy! És végül is itt van a „rugd, ahol éred” sportjának kitűnő szabálya a férfakkal szemben... Ebben a sportágban a Nő játszi könnyedséggel győz az „erősebb nem” felett, ebben a játékban csak a férfi lehet vesztes?! (—nyi.)

Ismét letartóztatták Duma Floricát, a világsi arzénos gyilkosságok fővádlottját

A szabadlábra helyezett Sebestyenné is letartóztatta az aradi ügyészség. Szombaton 5 holttestet exhumálnak Világoson és Galsán

A világsi arzénos gyilkosságok ügyében ugylászik mindig történnék meglepetések. A legutóbbi meglepetés volt Duma Florica szabadlábrahelyezése, amely két napi késés miatt történt és amelyet azután védője ügyesen kihasznál. Minn ismeretes, a legutóbbi váditanácsi tárgyaláson Duma Florica védője a vádlott szabadlábrahelyezését kérte azzal az indoklással, hogy a törvény értelmében a vizsgálati fogság naptári hónapokig, tehát harminc napokig hosszabbítandó meg, ezzel szemben az egyik tárgyalástól a másikig 32 nap telik el. Az aradi törvényszék váditanácsa elutasította ugyan a kérelmet, azonban a temesvári Tábla más álláspontra helyezkedett és a világsi arzénpör fővádlottja szabadlábra került.

Néhány nap múlva megtörtént a második szabadlábrahelyezés is, amelyről azonban csak kevesen tudtak. Szabadlábra került ugyanis Sebestyén Jánosné is, aki szintén egyik gyanúsítottja az arzén-pörnek. A két szabadlábrahelyezést azonban nemsokára örülhetett a szabadságnak, mindössze néhány napig elégíthették ki a falu kíváncsiságát, mert

ma délelőtt az aradi ügyészség rendeletére a világsi csendőrség ismét letartóztatta Duma Floricát és Sebestyennét, akiket

szombaton délelőtt hoznak be Aradra.

A letartóztatás indoka egyszerű: az ügyészség a várható büntetés nagyságát miatt tart attól, hogy a szabadlábrahelyezett vádlottak megszöknek, mielőtt még a bíróság felelősségre vonhatná őket tetteleikért. Lehetséges, hogy a váditanács még szombaton délelőtt tárgyalja Duma Florica és társnője újabb vizsgálati fogságának ügyét.

Szombaton egyébként ismét exhumálsok lesznek Világoson és Galsán. Most, hogy megérkezett szabadságáról dr. Ionescu törvényszéki orvos, az ügyészség teljes energiával folytatja a vizsgálat munkáját, hogy mielőbb befejeződést nyerhessen a nagy bűnügy és bíróság elé kerülhessenek a vádlottak.

A tervek szerint öt holttestet boncolnak fel és ecéltől a kora reggeli órákban Világosra utazik Mandru Miklós ügyész és Ionescu törvényszéki orvos. Lehetséges, hogy a bizottsághoz csatlakoznak a védőügyvédek is, hogy szintén jelen lehessenek a boncolásoknál. Világoson mindenesetre újra forr a kíváncsiság, az emberek újra az arzén-ügyről beszélnek és érdeklődéssel várják a bizonyára érdekes fejleményeket.

Harcot indított az aradi Magyar Párt az egységbontók ellen

Az intézőbizottság ülése. — Dr. Barabás Béla felhívása Arad megye magyar lakosaihoz

A Magyar Párt aradi és aradmegyei intéző-bizottsága pénteken délelőtt ülést tartott, amelyet főleg azért hívtak egybe sürgősen, hogy a magyar kiségyezésközösség Aradon járt vezetőinek akciójáról a megye területén kellőleg ellensúlyozzák. Az intéző-bizottság előtt Barabás Béla dr. elnök ismertette a helyzetet és kifejtette, hogy a legsürgősebb teendőkre van szükség, hogy a vidék lakosságát felvilágosítsák. Részletes vita alakult ki, amelynek során Prohászka László dr., Örfi Gyula dr., Nagy Sándor dr. szóltak részletesen a kérdéshez. Valamennyien teljes egészében osztották az elnök fejtegetéseit és a maguk részéről is megállapították, hogy a vidék megszervezése, a Magyar Párt egzisztenciális kérdésévé vált.

Nagy Sándor dr. hatásos beszédben fejtegette ki, hogy milyen irányelveket kell a Magyar Pártnak a vidék megszervezésénél követnie. Minél kevesebb legyen a szónoklat — mondotta — és minél több a kézzelfogható cselekedet. Gyakorlati utakat kell keresni, amelyeken ha elindulnak, elérnek a kívánt célhoz, a magyar kisebbség tömör, felbontatlan egységéhez. Nagy Sándor dr. a Magyar Kiségyezésközösség politikai célkitűzéseivel foglalkozott és nemcsak elhibáztattak, hanem végzetesnek minősítette a párt törekvéseit, amellyel őket akarnak verni a magyarság testében. A magyar kisebbségnek Erdélyben egységesnek kell lennie és aki ennek az egységnek a megbonthatására törekszik, az súlyos bünt követ el a magyar kisebbség összessége ellen. Végül kijelenté, hogy a rendbontókkal szemben a leg-

erélyesebb módon kell fellépni.

Barabás Béla dr. ezután felolvasta azt a lendületes, lelkes szavú felhívást, amelyet a Magyar Párt mindenhol, minden legkisebb magyarlakta községbe is el akar juttatni, hogy figyelmeztesse a magyarságot a kiségyezésközösség akciójának robbanó törekvéseire. Ezt a felhívást, amelynek Barabás Béla dr. a szerzője, nemcsak minden megyei magyar párttagozatnak, olvasóköri és kisebbségi intézménynek küldik el, hanem a Magyar Párt kolozsvári központjának és az ország valamennyi vidéki tagozatának. A központnak azért küldik el a körlevelet, hogy tudomást szerezzen Arad és Aradmegye kíváncságáról. Azt akarják, hogy a Magyar Párt aradi kezdeményezés alapján, országos akció indítson a Magyar Kiségyezésközösség ellen, amelynek — a körlevél szerint — semmi létjogosultsága nincsen Erdélyben.

Az intéző-bizottság ezután nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy már a legközelebbi vasárnapon megkezdik Aradmegye megszervezését. Ezt a nagyfontosságú szervezést munkái a következők végzik: Nagy Sándor dr., Szuchy Pál dr., Lantos Miksa, Velcsov Géza dr., Parecz Béla dr., Bereczky Imre dr., Koleszár János borossebesi esperes plébános, Szentiványi Elek, Kelly István, Muzsaj Sándor, Guttmann Jenő, Örfi Gyula dr., Ambrus János, Vitos Pál dr., Lelik István dr., Prohászka László dr. és Geller János.

Megkezdődött

a temesvári Mentő-sorsjegyek eladása!

3305

Főnyeremény 250.000 lei készpénz. Huzás visszavonhatóanul 1933. december 10-én a városkázán.

1 sorsjegy 50 lei! Főelárulató: L O B L

hírlapiroda. ☉ Kapható még: trafikokban, újságáru bódékban és a lapkihordónál.

PILISINÉ

kozmetikai szalonja

Verbos-ház, Minorita templommal szemben.

A legmodernebb eszközökkel dolgozik

Megőrzi fiatalosságát és szépségét.

A szépítő eljárások egész légiója áll ott látogatók rendelkezésére

1. Szepők eltüntetése.
2. Szemölcs irtás.
3. Arcmásmasztás.
4. Arcvibrációk.
5. Pattanások eltüntetése.
6. Vörös bőr megszépítése.
7. Száraz, zsíros, színtelen bőr megszépítése.
8. Különléle aropakkolások.
9. Kikészítés uocára és estélyekre.

Tanácsadás díjlanul bármilyen kozmetikai kérdésben. — Tanítványok az arcápolás minden ágában úgy gyakorlatilag, mint elméletileg teljes kiképzést nyernek. — Olcsó havi fizetéses bérletrendszer.

Külön tisztviselő árak!

Interpelláció készül a parlamentben Igyártó Sándor bántalmazása miatt

Megvakult félszemére a református lelkész — Igyártó kálváriája az aradi Magyar Párt intézőbizottsága előtt — Barabás Béla dr. beszéde — A Magyar Párt intézőbizottságának határozata

Egész Erdély magyarsága körében felháborodást keltett az a brutális támadás, melynek Igyártó Sándor zserindi református lelkész esett áldozatául. Igyártó Sándor, aki tegnap megette a feljelentést Farcas Livius magyszalontai detektív ellen súlyos testisértés és hivatalos hatalommal való visszaélés címén, ma az egyik nagyváradi szanatórium ápolója.

A Nagyváradról érkezett jelentések szerint, a lelkész félszemére megvakult a bántalmazások következtében és szemérlágát még az orvosi beavatkozás sem tudta megmenteni.

Igyártó kálváriája foglalkoztatta ma az aradi és aradmegyei Magyar Párt vezetőségét is. Ma délelőtt ülés tartott a párt intézőbizottsága, amely elé Barabás Béla dr. elnök vitte az ügyet. Barabás dr. mély megbotránkozással emlékezett meg Igyártó esetéről és arról a brutalitásról, amelyet a köztisztviselő álló református lelkészszel szemben használtak. „Vandál cselekedetnek” bélyegezte Igyártó bántalmazását, amely minden kultúrembert egyformán háborít fel.

— Ez ellen nemcsak azért kell tiltakozni, — jelentette ki Barabás Béla dr. — mert Igyártó lelkes tagja a Magyar Pártnak s lelkes vezére a Kisjenő és környékbeli magyarságnak, hanem azért is, mert semmiféle hasonló büncselekmény megtorlatlanul nem maradhat.

Kvalifikálhatatlannak minősítette az aradi és aradmegyei Magyar Párt elnöke azt a durva bántalmazást, amelyben Igyártónak része volt és az inzultus nemcsak a református lelkészt, hanem személyén keresztül az egész Magyar Pártot érte.

— Nem lehet napirendre térni az ügy fellett — szögezte le az elnök — a legsúlyosabb megtorlást kell követelni, nemcsak azért, hogy teljes elégtételt kapjon a súlyosan megsérült református lelkész, hanem azért is, hogy hasonló eseteknek a jövőben elejét vegyék.

Barabás Béla dr. általános helyesléssel és tetszéssel fogadott beszéde után előterjesztette a határozati javaslatot, amely a következőket tartalmazza:

„Az Igyártó Sándor zserindi református lelkész, az aradi és aradmegyei Magyar Párt intézőbizottságának lelkes és tevékeny tagjával, magyar testvérünkkel szemben Szalontán, tolyó évi szeptember 8-ikán a rendőrségen elkövetett durva testi sérelemmel szemben, mondja ki az intézőbizottság:

1. Igyártó Sándor magyar testvérünk és tagtársunkkal szemben őszinte részvétünknek és együttérzésünknek adunk kifejezést.

2. Az ok nélkül elkövetett durva támadás és durva testisértés miatt felháborodásunkat és megbotránkozásunkat hangsúlyoztatjuk.

3. Megkeressük a nagyváradi, Bihar-megyei testvértagozat vezetőségét, hogy a durva testisértéseket elkövetett egyén ellen megtorló bírói eljárást szorgalmazza és az ügyet elaludni ne engedje.

4. Keressék meg az országos Magyar Párt parlamenti csoportja, hogy ezt a szomorú esetet a megsértett jogrend védelme és elégtételadás végett a parlament nyílt ülésén interpelláció tárgyává tegye azért is, mert hasonló rendőri brutalitások a magyarság ellen napirenden vannak megtorlás nélkül.”

A párt intézőbizottsága az előterjesztett határozati javaslatot egyhangúlag magáévá tette.

Igyártó Sándor református lelkész, akinek személyét az egész ország magyarságának együttérzése és részvéte veszi körül, jelenleg magával telhetetlenül fekszik az egyik nagyváradi szanatóriumban. Elvesztette azt, ami az embernek legbecsesebb, amit semmiféle elégtételadás pótolni nem tud: egyik szeme világit. Kárpótolni nem tudják érte. De a legkevesebb, amit Igyártó Sándor és vele együtt az ország magyarsága várhat az illetékesektől:

Ma már az egész város nem beszél egyébről, mint

„A vöröshaju asszony”

ról, a CENTRAL-mozgó csodafilmjéről, melyben JEAN HARLOW nemcsak szépségét, hanem tudását is csillogtatja. A nagy érdeklődésre való tekintettel, ma 5 előadást tartunk és pedig: 3, 5, fél 8, fél 10 és éjjel fél 12 órakor. Jegyek elővételben válthatók.

A Semmitőszék börtönre ítélte, az aradi törvényszék felmentette Wiegenfeld Adolfot

Váltóhamisítás vádja alatt folyt le az eljárás, amelyben eredményesen kért újrafelvételt az aradi kereskedő —

Régóta húzódó ügyben döntött ma az aradi törvényszék. Az ügy vádlottja Wiegenfeld Adolf aradi butorgyáros, akinek ügyével annakidején részletesen foglalkoztunk, s akit a legfelsőbb semmitőszék hat havi börtönre ítél, ma ügyével újra az aradi törvényszék elé került, ahol jogerősen felmentették. Az érdekes eset részletei a következők:

Még 1926-ban Wiegenfeld összeköttetésben állott a zsilvölgyi Berkovics és Fuchscéggel, amelynek Vulkánban és Lupényban volt üzlete. Butorokat adott át bizományba a cégnek, amely váltókkal fedezte le az áru értékét. Miután a váltóújítások körül többiben késedelmek mutatkoztak, az egyik cégtulajdonos, Fuchs Mór meghatalmazta az aradi butorgyárost, hogy az újításoknál írja a váltóra az ő és cégtársa nevét és használja fel ezeket a váltókat. Így történt ez egy 7500 lejes tételnél is. Azonban a cég váltólejáratakor nem tartozott Wiegenfeldnek és az eset következménye az lett, hogy az aradi butorgyárost felmentették váltóhamisításért.

Az aradi törvényszék bűnösnek mondotta ki Wiegenfeldet, akit hat havi börtönre ítél. A temesvári tábla megsemmisítette az ítéletet, majd az ügy végső fokon a legfelsőbb semmitőszék elé került, amely jóváhagyta a hat hónapról szóló ítéletet. Wiegenfeldet letartóztatták és rövidebb ideig az aradi ügyészség fogházának lakója volt, amíg ügyvédje, dr. László Lipót újrafelvételi kérelmet nem nyújtott be az aradi törvényszékhez. A kérvényben hivatkozott arra, hogy a bírósági tárgyalások alkalmával nem hallgatták ki Berkovics Imrét és Fuchs Mór, a zsilvölgyi cég két tulajdonosát, akik igazolhatják, hogy az aradi butorgyárosnak joga volt a váltókat kitölteni és aláírni. Az aradi törvényszék elfogadta az újrafelvételi kérelmet és elrendelte Wiegenfeld Adolf szabadlábrahelyezését.

Mára tiszták ki az újrafelvételi kérelem ügyében a döntést. Az aradi törvényszék első székfőjének Popescu—Constantinescu-tanácsa elé került az ügy, míg a vádat Mandru

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű hölgy közönséget, hogy HÖLGYFODRÁSZ szalonunkat Str. Alexandri (v. Salacz-u.) 3. szám alatt a mai napon megnyitottuk.

Főtörekvésünk volt, hogy a n. é. hölgy közönség minden kívánságának eleget tegyünk és fizletünket a mai kor követelményeinek megfelelően a leghigiénikusabban rendeztük be.

Felelősséggel vállalunk hajfestést minden színben, ugyancsak hajszőkítést, tartós ondulást és a legtekintélyesebb víz- és vas-ondulást.

A hölgyközönség szíves támogatását kéri: FLEISCHMANN és SZABLÓCZKY.

az, hogy a legteljesebb energiával folytassuk le az eljárást a bűnösök ellen és egyszersmindenkorra példát statuáljanak. Olyan példát, amely vissza fogja rettenteni a szenvedélyekkel nem bíró vidéki kiskirályokat attól, hogy az egyén szabadságát, a jogot és törvényt lábba tiporják. Ez a minimuma annak, amit Igyártó Sándor elvesztett félszeméért elégtétül kaphat.

Miklós ügyész képviselte. Kihallgatta a bíróság Wiegenfeldet, aki elmondotta, hogy többszázezer lejes hitelt élvezett a zsilvölgyi cég, amelynek egyik tulajdonosától viszont felhatalmazása volt arra, hogy a lejárt váltók helyett újakat töltsön ki és írjon alá. A kihallgatás után Mandru Miklós ügyész kérte a bíróságot, utasítsa el az újrafelvételt, miután a legfelsőbb semmitőszék az ügy tárgyalása alkalmával érdemben is foglalkozott a váltókérdéssel és ezen az alapon hozott jogerős döntést. Semmi értelme tehát az újbóli tárgyalásnak. László dr., a butorgyáros védője viszont hivatkozott arra, hogy a beldézett két tanu mindent tisztázhat és így az igazság érdeke, hogy kihallgassák őket. A bíróság végül is elrendelte a két tanu kihallgatását.

Berkovics Imre és Fuchs Mór megerősítették vallomásukkal Wiegenfeld előadását. Kijelentették még, hogy az ügyből nem érte őket károsodás, mert a váltó beváltását annakidején megtagadták. A vád- és védőbeszéd után a bíróság meghozta döntését, amelyben felmentette a váltóhamisítás vádja alól Wiegenfeldet. Miután az ügyész nem jelentett be felelősséget, az ítélet jogerős.

CENTRAL-MOZGÓ: 3, 5, fél 10 és éjjel fél 12 órakor: Az őszi szezon

első slágerképe, melynek tegnapi premijé a legnagyobb siker jegyében folyt le. A VÖRÖSHAJU ASSZONY, főszerepben a sex-appeal koronázatlan királynője: JEAN HARLOW. A film scénáriumát ANITA LOOS írta. Helyárak: 12, 15, 20 és 25 lej, délután 3 órakor: 10, 15 és 20 lej. A helyárakban hennig, láttatik a repülőbéllyeg is. Új helybeosztás.

SELECT-MOZGÓ: 5, negyed 8 és negyed 10 órakor: Repriz-premier: FIACSKÁM! A legremekesebb film, amit valaha is készítettek. Főszerepben: HELEN HAYES. Délután 3 órakor: AMIKOR A NŐ VEZET... zenés, énekes vígjáték, főszerepben: CHARLOTTE ANDER. Helyárak: 7, 10 és 15 lej, repülőbéllyeggel együtt.

Hogy őszi és téli ruháimat kinél csináltatom?

3382

BARANYI uri szabónál Str. Bratislanu 17. (v. Weizer-ucca), az iskola mellett. ☉ Elsőrendű munka. Leszállt árak.

HIREK

Stradivari

(Szántó György új regénye, az Erdélyi Szépművés Céh kiadása, 1933)

Írta: FEKETE TIVADAR

Elengedhetetlen, hogy előjáróban ne beszéljek ennek az írónak különös átkáról és különös áldásáról, arról a végzetes sorsszerűségről, amely vaknak ítélte, vagy vakká varázsolta. Vak: — milyen furcsa szó! Van egy másik magyar kifejezés is rá: „világtalan”. Ha Szántó Györgyre gondolok, a „világtalan” szó megbukott. Szántónak világa van, rettentő dimenziók között, olyan szélességi és hosszúsági fokok között, amelyeket csak ő lát, látó ember ilyen nem láthat soha. E világtalan ember világa olyan színekben ragyog, olyan sztratoszférákban repül, olyan távlatokat, koncepciókat és méreteket nyit meg, melyekhez egyszerű halandó, normális ember sohasem juthat hozzá.

Alkotni, gondolom annyi, mint mózesi pálcával a szikla hideg kövéből kiszuggerálni az eleven csobogást. Szántó György ezzel a pálcával dirigálja most tizedik regényét, a Stradivari után.

Ugy hinnék, hogy a Stradivari a hegedű regénye. Soha még hegedűt nem használtak föl az elbeszélő próza ilyen fantasztikus koncertjére, mint az új Szántó-regény. Mi történik itt, végső vázában a cselekménynek? A regénynek párhuzamos vonalvezetése van: az egyiket úgy hívják, hogy hegedű, a másikat úgy hívják, hogy történelem. Az ötlet egészen nagy írókra emlékeztet. A Stradivari hurjain Szántó György játszik, vonója a történelem. A festőből lett író: — muzsikál. Egyszerre három művészet ez s a szólamhoz a história fuja a kórust.

Aki ezt tudja, azé a világ. Az világos, nem világtalan.

Tehetségesnek kell lenni. Mondjuk, prózaián, írni kell tudni, vagy még prózaiabban: írni tudni kell. S hogy Szántó mindezek tetejébe és mindezen felül az 1681-es cremonai katonai stílélet, vagy a hatalmas női abroncs-szoknyát, imakönyves szüzeket és kényesen kaifogó bolognai ölebekeket, vagy a korhű toronymagas parókákat éppen úgy ismeri, mint, mondjuk Oszkár Koloska „Mörder, letzte Hoffnung der Frauen” című rajzát, az már lassan misztérium lesz, jóval több, mint megmagyarázhatatlan műhelytitok, valami rokonság Belzebubbal, vagy atyafiság az Isten trónusát őrző bigott arkangyalokkal. Van rá egy egyszerű szó, úgy hívják: „művészet”. Oly ritka ma a magyar írás, amely muló örömmel többet ad, mint a mennyit mindenféle egy pengős kiadványok, eladó fiúk és pesti Mancik jelentenek! Szántó György veszedelmesen dörömböl csillogó tehetségének Botond-bárdjával az írói öröklét szikrázó érckapuján. Ha nem használ a Bárd, egyetlen huron muzsikál a falak előtt, csilingel, csókol, zeng és orkánt csavar: — igen, a falak mégis leomlanak, a kapu ledől s a vak mester masszív léptivel bevonul a magyar zseni palotájába. Sokok Stradivari zug, A költő megérkezett.

— **IDÓPROGNÓZIS.** Szeles, hűvös idő, egyes helyeken záporok. Távolabbi kilátások: szeles idő, éjszakai lehüléssel.

— **Francia panaszok Romániára.** Párisból jelentik: Az Intransigeant kifogásokat emel azon egyezmény ellen, amelyet Románia a németországi A. G. Farbennel kötött. A lap szerint a szerződés sérelmes Franciaországra nézve, mert elzártak bizonyos román piacokat a francia áruk elől. A szerződéssel Románia előjogokat biztosított Németországnak Franciaország rovására.

— **A „Gerle” sikeres teljesítménye.** Debrecenből jelentik: Bánhidy Antal, ismert magyar pilóta, aki Londonba és onnan visszarapult Magyarországra, ma megérkezett a debreceni repülőtérré, ahol a közönség lelkesen üdvözölte a pilótát és gépét a „Gerle 13”-at. A pilóta elmondotta, hogy 1640 kilométert tett meg 10 óra 50 perc alatt.

— **Közös sváb-szász front készül a belpolitikában.** Nagyszébenből jelentik: a Volksrat gyűlésének előkészítése lázasan folyik. A gyűlésen Brandsch Rudolf ügye is szóba kerül és nagy harc várható. Szó van arról, hogy a szászok és svábok közösen egy „német naggyűlést” rendeznek, amelyen meghatároznák a romániai németiség követendő politikáját. A gyűlésről a nemzeti-szociálisták Fabricius vezetésével ezernyi tömegeket akarnak felvonultatni.

— **Moszkvába érkezett a francia légügyi miniszter.** Moszkvából jelentik: Pierre Cot francia légügyi miniszter, aki tudvalevőleg repülőgépen indult Moszkva felé, ma este fél hét órakor megérkezett a moszkvai repülőtérré.

— **Papen Budapesten.** Berlinből jelentik: Papen alkancellár ma délben elutazott a német fővárosból Magyarországra felé, hogy eleget tegyen Gömbös miniszterelnök meghívásának. Kíséretében Posse kormányfőtanácsos és Tschirsekhy-Bögendorf adiutáns tartózkodik.

— **KÁNIKULA A FEKETE-TENGER PARTJÁN.** A Fekete-tenger partvidékén a legmelegebb nyár uralkodik. A hőmérséklet 40 fokot mutat és a tengerparton pezsgő strandélet van. Ennek következtében az elutazni akaró vendégek megváltoztatták tervüket és vasárnapra sok kirándulót várnak.

„CHIC” Hegedűs és Goldmann

URIDIVAT-cég olcsóság és izlésben vezet. O „HABIG”, „BORSALINO” és „DELION” kalapok mélyen leszállított árban. 8419

— **Dr. Pacha Ágoston megyéspüspök ma átutazott Aradon.** A főpásztor bérmakörútra indult Arad megyébe és a temesvári személyvonattal pénteken délután fél 3 órakor Aradra érkezett. Az aradi állomáson dr. Lakatos Ottó plébános üdvözölte az átutazó megyéspüspököt, aki 3 órakor a budapesti gyorsal tovább utazott Curtici felé. A főpásztor minden 3—5 évben látogat el bérmakörútra a szentannai és pankotai esperesi kerületekbe, amelyekben a következő sorrendben keresi fel az egyházközségeket: Curtici, Mácsa, Arad-Szentmárton, Szentanna, Kisjenő, Székudvar, Szapáryliget, Guravarsánd és Simánd, majd a pankotai kerületben: Borosjenő, Csermő, Borossebes, Körösbökény, Selénd, Pankota, Világos és Gyorok. Dr. Pacha Ágoston püspököt bérmautján Karl József főesperes, új-szentannai plébános és dr. Serbán Kornél főesperes, borosjenői plébános, míg Aradról Harsányi F. Vince, a Minorita-rend tagja kísérik. A püspök bérmakörútját október 2-ikán fejezi be.

— **Kitüntették Dollfust.** Bécsből jelentik: Miklós szövetségi elnök ma a legnagyobb osztrák kitüntetést, a nagy arany érdemrendet adományozta Dollfuss kancellárnak.

Móricza imája

Mórickát nyárra egy balatoni gyermekpanzióba küldték el üdülni. Mindiárt az első nap, mikor a gyermekek leültek ebédelni, imádkozni kellett.

A felügyelő észrevette, hogy Móricka ezen csodálkozik és megkérdezte:

— Hát nálatok otthon nem szoktak imádkozni az ebédnél?

— Dehogynem, — mondja Móricka — a papa imádkozik.

— És mit imádkozik a papád?

— Azt mondja: Te jó Isten, ez egy leves?

— **Hadi-károsultak országos naggyűlése.** Bucurestiből jelentik: Szeptember 17-én, tehát vasárnap, érdekes gyűlés lesz a fővárosban. A hadikárosultak tartanak országos értekezletet ez alkalommal. Az országban összesen 1 millió 100 ezer hadikárosult van, akik kárpótlást követelnek. Érdekes, hogy 1921. évi prágai és az 1930. évi párisi tárgyalások nyomán kötött egyezménynek megfelelően Románia hadikárpótlások címén 10 milliárdot kap, Ebből az állam 5 milliárd 290 millió lejt már át is vett, ezzel szemben a károsultak azt állítják, hogy ők a kárpótlást nem kapták meg. A vasárnapi gyűlésen annak módját tárgyalják meg, hogyan juthatnak kárpótláshoz.

Tankönyvek,

füzetek, táskák, írószerek olcsón, nagy választékban

PALLAS könyv- és papíruzet-

ben ARAD, Bulev. Reg.

Ferdinand 13., Glück festéküzlet mellett.

— **Újabb hiányokat állapítottak meg a rézpénzt tartalmazó csomagokban.** Az aradi pénzügyigazgatóság főpénztárában tapasztalt aprópénz csomagolási mizéria még mindig nem szűnt meg. A pénztártól szerzett információ szerint, legutóbb a CFR és az aradvárosi üzemek által beszállított 5—10—20 lejes pénztekercsekben konstátáltak hiányokat és erről nyomban értesítették az illetékes hivatalokat.

— **Az állami pénzügyi szolgálatban tilos a visszahelyezés- vagy áthelyezés-kérés.** Bucurestiből jelentik, hogy a pénzügyigazgatósági tisztviselőket nagyon közelről érintő körrendelet adott ki M a d g e a r u pénzügyminiszter. A rendelet ugyanis megtiltja a tisztviselőknek, hogy áthelyezésük után, régi állásukba való visszahelyezésüket kérik, vagy pedig jelenlegi szolgálati helyükről való áthelyezésük végett folyamodjanak és arra utasítja az adminisztrátorokat, hogy az ilyen kérvényeket utasítsák vissza s ne terjesszék fel hozzá.

— **Tragikus körülmények között meghalt Salamon Béla felesége.** Budapestről jelentik: Megdöbbentő tragédia tartja izgalomban a budapesti színésztársadalmat. Salamon Béláné, a neves magyar komikus felesége ma váratlanul meghalt. A halálesettel kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy Salamonné öngyilkosságot követett el. A család feltevése szerint Salamon Béláné tegnap este a szokottnál nagyobb mennyiségű alkoholt vett be. Amikor hozzátartozói látták, hogy többszöri szólítás ellenére sem ébred fel, orvosért küldtek, Salamonné nem tért magához és délután háromkor, anélkül, hogy eszméjét visszanyerte volna, meghalt. Színészkörökben az a feltevés alakult ki, hogy Salamon Béláné öngyilkosságot követett el, mert nemrégiben súlyos nézeteltérései támadtak férjével. A halál pontos előzményeit eddig nem sikerült megállapítani és annak kiderítésére a hatóságok megindították a vizsgálatot.

— **Vajjon fenntartja véleményét...?** Szeptember 27-én érkeztek el gróf Wenckheim Dénes gellérthegy-i palotáját, Wenckheim, ki egyike volt a leggazdagabb magyar mágnásoknak, részben fiának, gróf Wenckheim Lajosnak pazarlása, részben szerencsétlen pénzügyi spekulációk következtében egész vagyonát elvesztette. Gróf Wenckheim Dénes arról nevezetes, hogy ő mondta: Akinek nincs földje, az nem is ur.

HA TEJRE SZUKEGE VAN, azt szerezz be a „Salm-házi fajtázó”-ban, ahol minden nap: reggel és este 6 órakor friss uradalmi tej kapható. — Ugyezintén Joghurt, aludtét, lapte batut — Jégbe hűtött diósny. 170

Tulajdonos: LOVAG, aínház hátsó bejáratával szemben.

— **Egy aradi uricsalád sorozatos balesete** Abbáziában. Ismert aradi uricsalád sorozatos balesetéről érkezett hír ma Abbáziából Dr. Olasz Pál aradi hírlapíró családjával együtt néhány nappal ezelőtt Abbáziába utazott üdülés végett. A család mindhárom tagját baleset érte a tengeri fürdőhelyen, amennyiben dr. Olaszné, aki az egyik mólón sétált, megcsuszott és olyan szerencsétlenül esett a földre, hogy alsó karján sérüléseket szenvedett, Dr. Olasz Pál hírlapírót ezzel egyidejűleg könnyen végzetesé válható baleset érte. Olasz dr. ugyanis szenvedélyes halász és a mint a móló szélén halászott, beleesett a tengerbe és jobb karját kifecamította. Mire megfeszített küzdelmek árán sérült jobbkarral sikerült a partra vergődnie, éveken keresztül szorgalmasan összegyűjtött halász-felszerelését ellopták. Az Olasz család harmadik tagja Olasz Lidi pedig meghült és néhány napja magas lázzal fekszik Abbáziában.

— **Kézrekerült Erzsébet királyné szobrának tolvaja.** Budapestről jelentik: Az elmúlt éjszaka tartott razzia alkalmával a rendőrség elfogta Magyar József kocsiist, aki két társával együtt a Jánoshegyről nemrégiben ellopta Erzsébet királyné mellszobrát. Magyar bevallotta, hogy a szobrot elásták és azt később akarták értékesíteni.

Chaplin ötödik nagy szerelme és ötödik partnere

Miss Godard az ötödik nagy szerelme Chaplinnek. A tömördek nő, kit együtt emlegettek vele — úgy mondják a beavatottak, — mind nem számít, csak négy és most az ötödik: Paulette Godard. Godard kisasszony görög volt New-Yorkban és októberben lett köztudomású Los-Angelesben, hogy Chaplin megint halálosan szerelmes. Azok állapították meg ezt kizáróan, akik látták, és nézték a — csókot, amellyel Chaplin elbucszott Miss Pauletettől, aki repülőgépen New-Yorkba utazott. Akkor már mindenki tudta, hogy ő lesz a legközelebbi Chaplin-film női főszereplője.

Igy volt ez mindig. Miss Edna Purviance volt az első, Miss Virginia Cherril, a „City Lights” hősnője az utolsóelőtti. Közben volt Miss Lita Grey, akinek az „Aranyláz”-ban kellett volna fellépnie, de ehelyett felsőgüll ment Chaplinhez, majd Miss Myrna Kennedy, akit a „Cirkusz”-ban léptetett fel szerelmese.

És most Paulette Godard az ötödik, az utolsó. Egyelőre...

— Az aradi Munkakamara és a Városi Zenede lakásproblémája. Aradváros vezetőségéhez azzal a kérelemmel fordult az aradi Munkakamara vezetősége, hogy vagy megfelelő lakást, vagy pedig lakbér-megváltást folyósítson a város az intézmény számára, amely — mint ismeretes — a legutóbbi hetekben munkabírósági intézménnyel is kibővült. A városvezetés legutóbbi ülésén foglalkozott a Munkakamara kérelmével. Botiocsik dr. polgármester ismertette az ügyet, amelyről egyébként már tüzetesen beszámoltunk az Aradi Közlöny hasábjain, mert a Munkakamarát éppen abba az épületbe kívánták áttelepíteni, amelyben jelenleg is a Városi Zenede intézménye van. Mivel a Városi Zenede átköltöztetésének tervei elé nehézségek merültek fel a Kulturpalotával kapcsolatosan, viszont a Munkakamara számára a Batthyány-uccai bérház amugy sem lenne megfelelő, a városvezetés legutóbbi határozatát hozott, hogy rendkívüli hitel formájában egy fél-évi lakbér címén havi 3000 lej kiutalását szavazza meg a Munkakamarának. Egyébként ebbe a témakörbe kapcsolódott Lipovan János zenetanár érdekes kérénye is, aki egy új zenekonzervatóriumot hozott létre és ennek számára helyiségeket kért a Kulturpalotában. Mivel a város a százéve fennálló Városi Zenedét sem tudja elhelyezni a Kulturpalotában, ezzel az indoklással nem adtak helyet a Lipovan-féle intézménynek sem.

— **Fiatalkorú bankvezér megdöbbentő öngyilkossága.** Kolozsvárról jelentik: Feltűnést keltő öngyilkosság történt: Lichtmann Aladár a Kishitelbank erdélyi vezérigazgatója hajnalban fürdőkádjában revolverrel föbelőtte magát. Indoklása a Park-szatóriumba szállították, ahol délelőtt 11 órakor meghalt. Halálával egy gyorsan ívelő karrier ért véget. Lichtmann, aki Kolozsvár egyik legismertebb embere volt, anyagi nehézségek és gondjai, továbbá életuntátsága miatt lett öngyilkos. Összesen 36 éves volt. Bucsulevelet hagyott hátra, amiből kiviláglik, hogy tíz év előtt Budapesten egy ízben már megkísérelt öngyilkosságot, de akkor felépült.

— **Az Aradi Általános Takarékpénztár 6 heti nyereszáma:** 4093, 4095, 4099, 4107, 4110, 5138, 5142, 5151, 5156, 5164, 5176, 5189, 5191, 8720, 8730, 8755, 8793, 8800, 13603, 13624, 13629, 13634, 13636, 13637, 28159, 28193, 28196, 28197, 38951, 38959, 38994, 39000, 44440, 44447, 44464, 44488, 57389, 57396, 57410, 57426, 57466, 57489, 78701, 78724, 78726, 78749, 78770, 78799.

— **AMERIKA LEMONDOTT A FEGYVERES KUBAI BEAVATKOZÁSRÓL.** Londonból jelentik: A Reuter Iroda Santiago de Chilei jelentése szerint, Hull amerikai külügyminiszter tegnap Washingtonban bizalmas értekezletre hívta meg Argentína, Brazília, Chile és Mexikó diplomáciai képviselőit és biztosította őket arról, hogy az Egyesült Államok még akkor sem határozná el magát fegyveres beavatkozásra, ha a kubai forradalom következtében a Kubában élő amerikai állampolgárok tulajdonjogát megsértették.

— **Temesvárra szállították a sikkasztó postafőtisztviselőt.** Temesvárról jelentik: Mazareanu Vasile volt temesvári postai főtisztviselő, kit néhány nappal ezelőtt sorozatos, nagyarányú sikkasztásai miatt Szatmáron letartóztattak. Ma megláncolva erős fedezettel szállították Temesvárra, hogy ügyében a vizsgálatot bevezessék. Mazareanu Vasile évek előtt többszázszor lejt sikkasztott Temesváron a józsefvárosi állomás postahivatalában, ahol mint tisztviselő működött. Hozzávetőleges becslés szerint egymillió lejjel károsította akkor meg az államot, azonban az összesnek csupán egy részét fizette meg, majd ahelyett, hogy elbocsátották volna, előléptették. Természetes, hogy ilyen körülmények között folytatta „működését” és Temesváron, Aradon, valamint több erdélyi városban postautalványok útján sorozatos sikkasztást vitt véghez. A napokban véletlen folytán leplezték le a sikkasztó főtisztviselőt Szatmáron, ahonnan Temesvárra szállították. Aradon szintén vizsgálatot vezettek be arravaontkozólág, hogy mennyivel károsította meg itt az állomási postát Mazareanu Vasile.

— **Az „egyenruha szentsége” és a divatmodell.** Berlinből jelentik: Dr. Göbbels német propaganda-miniszter rendkívül érdekes levelet intézett az „Elegance Welt” folyóirat kiadóhoz. A levél szerint a lap egyik legutóbbi számában egy divathölgy képét közölte, a legújabb őszi divatu ruhában. Mellette egy S. S. rohamosztagos áll a képen. A miniszter ezzel kapcsolatosan figyelmezteti a kiadókat, hogy az ilyen képek sértik az egyenruha szentséges komolyságát és történelmi méltóságát. Kijelenti dr. Göbbels, hogy hasonló „tapintatlanság” esetén szigorú rendszabályokat léptet életbe az illető lappal szemben.

— **Kiterjesztette a CFR a kedvezményes gabonaexport tarifát.** Bucurestiből jelentik, hogy a CFR vezérigazgatója rendkívül fontos intézkedést léptet életbe szeptember 21-én és ez a jövő év augusztus 31-ig marad érvényben. Az államvasutó elő akarja segíteni a gabonaexportot és ezért a kedvezményes kivitelit tarifát kiterjesztette a 330. és 331. számú speciális tarifákra is. Ezelőtt csupán a 329. számú speciális tarifa volt érvényben, amelynek alapján csak a Constantaba irányuló szállítványoknál lehetett a kedvezményes exportdíjakat számítani. A 329. számú tarifa érvénye most lejár és ezért léptetik életbe a 330. és 331. számú speciális tarifákat, amelyeknek alapján az ország bármely vidékéről kedvezményes díjtételrel lehet szállítani a dunai kikötőkbe: Brailába, Galacra és Réniba. A 331. számú tarifa alkalmazása lehetővé teszi, hogy nemcsak Constantaba, hanem bármely szárazföldi határállomásra is kedvezményesen szállítható a gabona, de minimálisan tízezer kilogrammos vaggontételnél. A szállítást 7 nappal a feladás előtt kell illetékes kelyen bejelenteni.

— **Kétszáz pengőbe kerül egy horogkereszt Budapesten.** Budapestről jelentik: A főkapitány ma adta ki azt a rendeletet, amellyel megtiltja a horogkereszt viselését. A rendelet ellen vétőket 200 pengőig terjedő pénzbüntetéssel sújtják.

— **TÖRÖK DIÁK HALÁLUGRÁSA AZ EIFFEL-TORONYRÓL.** Párisból jelentik: Csú törtékön egy fiatal török diák az Eiffel-torony második emeletéről levetette magát. Ösztönösen megfogózkodott és esés közben az első emelet rácsába, ereje azonban csakhamar elhagyta, úgy, hogy néhány pillanat múlva eleresztette a rácsot és szélezott tagokkal terült el a torony lábánál.

— **Az apagyilkos leány kitarított diákbarátja.** Párisból jelentik: Violette Nozières apagyilkossági bűnyének érdekes mellékhatása akadt. A párisi egyetem tanácsa fegyelmi vizsgálatot indított a gyilkos leány barátja, Jean Dabin joghallgató ellen, aki hosszú időn át anyagi támogatást kapott a leánytól. Amíg a fegyelmi vizsgálat nem ért véget, Dabinnak nincs joga az egyetem épületébe belépni.

— **Október elsején zárják a Neptunt.** A városvezetés pénteki ülésén foglalkozott a Neptun-strand ügyével. Elhatározták, hogy a Neptun a közönség számára október elsején zárják be hivatalosan.

— **Tilos a kabaré Thüringában.** Weinmarból jelentik: Thüringia belügyminisztere ma rendeletet adott ki, amellyel Thüringia területén betiltotta a kabarék működését. A rendelet indoklása szerint a nemzeti szocialista birodalomban nem működhetnek olyan mulatók, ahol lábbal tiporják a legszentebb fogalmakat és a házastársi hűséget.

A reuma legjobb doktora: a méh

Londonban a napokban nyitották meg ünneppélyes külsőségek között a méhészeti kiállítást. Whitlam thorntonheathi méhészt is beszámolt tapasztalatairól az újságíróknak. Mindössze néhány éve foglalkozom méhészettel, — mondotta többi között — de már is azt a meglepő felfedezést tettem, hogy a méhek csipésének nagyserü gyógyító hatása van a reumatizmusra. Régebben reumatikus fájdalmak kínoztak, de a méhek gyakori csipésétől ezek a fájdalmak fokozatosan csökkentek. Most kutyabajom sincs! — fejezte be rövid előadását a méhészt az újságírók derűtsége közepette.

— **Fejbe rugta a ló.** Sulyos kimeneteli baleset történt tegnap a Radna és Solyos községek közötti útvonalon. A lippai Popovics-malom kocsisa listet szállított egy sulyosi kereskedőnek. Útközben valami hiba történt az istrággal, mert leszállt a kocsirol és ki akarta azt akasztani. Ebben a pillanatban az egyik ló kirugott és fejen találta a kocsist. Heimann Jánost, aki eszméletlenül terült el az országuton. A lovak megindultak megszóktott utjukon és meg sem álltak a legközelebbi üzletig. Heimann Jánost egy arra haladó autó vette fel és szállította be a lippai közokrházba. Állapota nagyon sulyos.

— **Soffőr-tanfolyam** kezdődik folyó hó 20-ikán a Felső Fa- és Fémipari szakiskolában. Belátrkozni lehet 5—6-ig az igazgató-ságnál.

UBANIA

MA. SZOMBATON 3, 5, 8 és 10 órakor:
Zágon István énekes, zenés vezetője.
Wilhelm Thiele Michael Krausz
rendezőse. zenéje.

Szegény leányt nem lehet elvenni
RENATE MÜLLER — HERMAN THIMIG.
SZOKR SZAKAL — FRITZ GRÜNBAUM

MAI HÉLYARAK 3 órakor: 8.— 10.— és 13.— L.
5 órától: 10.— 13.— és 20.— L.

**J Mozi bolond, — Mellék ucca
Pompei végnapjai,
Nem kérdem ki vagy**

Jegyelővétel este 9 óráig: Menczer dohány-társaság, Str. Alexandr. (Salacz-u.) sarok.

— **Dajka-tűt nyelt egy elkállított leány.** Budapestről jelentik: Az erkölcsrendészeti kapitányságra előállították tegnap Riedeg Mária husz éves leányt, aki ellen vizsgálat indult meg. Az őrizetbe yett leány egy óvatlan pillanatban öngyilkossági szándékkal lenyelt egy biztosító tűt. A mentők a Rókus-kórházba szállították.

Hetedszer megy férjhez

a filmscillag — nővére

Londonból jelentik: Mrs. Hoyt-Eugénia Bankhead, Tallulah Bankhead filmscillag nővére most érkezett meg Amerikából Londonba. Arról nevezetes, hogy tizenhárom év alatt hat férje volt. Most azért jött Angliába, hogy ismét férjhez menjen, még pedig McCornell milfordi földbirtokoshoz. A pályaudvaron jövendőbeli — hetedik — férjére mutatva, nevetve mondogta az újságíróknak: — Ha ő sem lesz megfelelő, kénytelen leszek majd újabb férj után nézni.

— **A huszonnégygyermekes kínai milliomos és tizenhét társa.** A párisi Vu című folyóirat összeállította a világ tizenhét leggazdagabb emberének listáját. Ezek a következők: 1. Edsel Ford, az autókirály fia. 2. Henry Ford. 3. Edouard de Rothschild (Páris). 4. a westminsteri herceg. 5. II. Vilmos excsászár. 6. a barodai gækwar (India). 7. Sir Basil Zaharoff. 8. Simon Patino (Bolivia). 9. Lord Iveagh. 10. Aga Khan. 11. a haidarabadi nizam (India). 12. G. de Wendel (Franciaország). 13. ifjabb John D. Rockefeller. 14. idős John D. Rockefeller. 15. Louis Dreyfus (Franciaország). 16. Andrew W. Mellon. 17. Fritz Thyssen német nagyiparos, a nyugatporoszországi ipari vidék nemzeti szocialista kormánybiztosa. Megállapítja a cikk írója, hogy az indiai maharadsák vagyona maradt aránylag a legsértetlenebb az általános válságban. Ezeknek a hindu fejedelmeknek óriási drágakögyűjteményeik vannak, amelyeknek értéke nem igen változik. A haidarabadi nizam arany- és ékszerkincsárát körülbelül 500 millió dollárra becsülik. A 17 előbb felsorolt gazdag emberen kívül a világ leggazdagabb embereinek sorába tartoznak még a magyar Esterházy hercegek, a lengyel Potoczkiak és Radziwilek. Rendkívül gazdag ember a kínai gumikirály is, akit En Jang Sang-nak hívnak. Most építi a ziedik palotáját. Ez a szenvedélye. Mint kis kötszerész kezdte pályafutását és úgy lett milliomos, hogy singaporei kis birtokán nagy öntelepeket fedeztek fel. A kínai milliomosnak egy felesége, számos ágyasa és 24 gyermeke van.

— **Rejtélyes gyilkosságot jelentettek ma az aradi ügyészségnek.** A szűkszavu jelentés szerint, Sajtény község határában, ma hajnalban megtalálták holtan, összeroncolt koponyával Popovici Dumitru községbeli gazdálkodót. Múltán a körülmények mindenben igazolják, hogy a gazda gyilkosság áldozata lett, a csendőreg megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

— **Olasz nyelvtanfolyam Aradon.** Olasz nyelvtanfolyam indul a közeljövőben Aradon a Dopolaro olasz kulturális egyesület rendezésében. A tanfolyamot Pellegrini Etelka, a kiváló aradi vívőmester leánya vezeti s azon úgy a román, mint a magyar anyanyelvűek résztvehetnek. Jelentkezni Romcomit Str. Bratianu (volt Weitzer János-uccai) helyiségében lehet, vasárnap délelőtt 11-től 12-ig.

— Őrizetbe vett potyautas. Tegnap az egyik Bucurestiből érkező gyorsvonat kalauza jelentette az aradi állomási rendőrségen, hogy egyik utasa jegy helyett egy katonai behívót mutatott fel. Gyanusnak találta az esetet és ezért kérte, hogy az éppen távozni készülő utast tartóztassák le. Az aradi állomási rendőrség egyik detektívje a pályaudvar kapujában utolérte az utast és udvariasan felszólította, hogy kövesse a rendőrség irodájába. Itt azután beigazolódott, hogy a kalauz gyanúja helyes volt, mert az utast Matei Jánosnak hívják, 41 éves bucaresti-i lakos, aki másnak a katonai behívójával utazott Bucurestiből Aradig. A potyautast a rendőrség őrizetbe vette.

Barátnők között

— Ez az Emma olyan, mint egy fa...
— Na, azt éppen nem lehet mondani...
most is új völégénye van.
— Éppen azért. Minden évben újabb gyűrűre tesz szert.

— A ségai új elemi iskola ügye. Amint megírtuk, a ségai római katolikus egyházközség új elemi iskola építésére kért engedélyt Aradváros vezetőségétől. A város állandó választmánya pénteki ülésén foglalkozott a kérelemmel és dr. Velcsó Géza magyar alpolgármester, valamint dr. Ursu János választmányi tag személynében bizottságot küld ki a helyszínre, a telek-kérdések tisztázása érdekében.

— Vakmerő lopás egy üzletben. Ma délelőtt izgatott ember jelentkezett a rendőrségen és elmondta, hogy Budin Jánosnak hívják, az egyik aradi üzletbe ment bevásárolni. A vásárlás alatt kezításkáját, amelyben több száz lej készpénz volt és fontos iratok, maga mellé helyezte a pultra. Amikor az árut, amit vett ki akarta fizetni, a legnagyobb megdöbbenésére, a táskát nem találta helyén. Felkutaták az egész boltot, de a kezításka végleg eltűnt. A rendőrség bevezette az ügyben a nyomozást.

— Arad közönsége lelkesen ünnepelte csütörtökön és pénteken este az Aradon vendégszereplő „Guslear” kórák-kórust, amely valóban művészi teljesítményt nyújt. Szébbnél-szebb orosz dalaival, édesbus balaljakakíséretével a „Guslear”-kórus belemezsikálta magát a közönség szívébe. Nem csoda hát, hogy a Corso-mozi helyiségét, ahol a hírneves, 15 tagú kórák-kórus vendégszerepel, minden előadáson zsúfolásig megtöltötte a publikum, amely szívből, őszintén tapsolt a „Guslear”-kórus valamennyi énekszámát után. A valóban elsőrangú kórák-kórus előadása felejthetetlen élményt jelent.

— Jó fogást csinált tegnap éjszaka egy őrszemes rendőr a belvárosban. A rendőrnek feltűnt, hogy egy rosszkínésű ember céltalanul csavarog az uccán. Igazolásra szólította fel és akkor kiderült, hogy Hász János 34 éves aradi lakossal azonos, akit az aradi rendőrség különböző törvénybe ütköző cselekedetért már régebben köröz. Őrizetbe vették.

— Felmentettek egy sikkasztással vádolt pénztárnokot. Ma került az aradi törvényszék elé Ardelean Ádám volt neagrai urbéresi pénztárnok. A volt pénztárnokot hivatali sikkasztással vádolták, azon a címen, hogy az elszámolásnál hatezer lej hiánya volt. Miután a mai tárgyaláson megállapítást nyert, hogy a hiányzó pénzt pótolta és beigazolást nyert az is, hogy a differencia legfeljebb tévedésből keletkezhetett. Ardelean felmentették a vád alól.

— Aradi rendőrségi hírek. Gules Miklós, Strada Pionirelor 54. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik behatoltak az ablakon keresztül lakásába és onnan fehérneműt és különböző holmikat loptak el, háromezer lej értékben. — Shulek Ferenc, Strada Eminescu 10. szám alatti lakos autójával tegnap, a pályaudvar előtt állott meg, néhány percre besietett a pályaudvar épületébe és mire visszajött, a legnagyobb meglepetésére azt látta, hogy autójának egyik pótkereke eltűnt.

— Dr. Eckstein Béla bel- és női betegeknek ismét Aradon rendel. Strada Ioan Russu Sirianu (Aulich Lajos-ucca) 2. alatt.

Nem kaphatnak utlevelet Aradon a 20—22 év közötti katonaköteles fiatalemberek

Külföldön tanuló aradi főiskolai hallgatók kálváriája

Az elmúlt napokban kellemetlen meglepetés érte azokat a fiatal, külföldön tanuló főiskolai hallgatókat, akik nyári szünidőre hazajöttek és akiknek most itthon új utlevelet kellett váltaniuk. Amikor az érdekelt főiskolai hallgatók a rendőrségen jelentkeztek, hogy szabályszerűen új utlevelet kérjenek, egyrészt szűknek megtagadták az utlevél kiadását. Meglepetten érdeklődtek az okok iránt és ekkor kiderült, hogy az aradi rendőrség szigorú rendeletet kapott a belügyminisztériumból, amely előírta, hogy

a husz-huszonkét év közötti fiatalemberek csak abban az esetben kaphatnak utlevelet, ha igazolni tudják, hogy katonai kötelezettségüknek eleget tettek.

Mindenki másnak megtagadják az utlevél kiadását.

Hasonló sors érte egy előkelő állású aradi köztisztviselő huszéves fiát, aki a bécsi kereskedelmi akadémia növendéke. Két év óta tanul az osztrák fővárosban és október első napjaiban akart visszautazni, hogy újra látogassa az előadásokat. Miután a fiatalember csak husz esztendő, nem igazolhatta, hogy eleget tett katonai kötelezettségének és így neki sem adták ki utlevelét. A fiatalember erre az aradi

hadkiegészítő parancsnoksághoz fordult, amely azonban csak olyanértelmű igazolványt adhatott ki, hogy a főiskolai hallgató szabályszerűen jelentkezett, amikor a korosztályának szóló jelentkezési felhívást közzétették. Mind ez azonban nem volt elegendő az utlevél megszerzéséhez, úgy hogy most az aradi fiatalember apja kénytelen volt a fővárosba utazni és egyenesen a belügyminisztériumhoz fordulni az utlevél kiadása érdekében.

Sikerülni fog-e megszerezni az utlevelet, egyelőre bizonytalan. De vannak olyan főiskolai hallgatók, akiknek szülei nem bírják anyagilag a Bucurestibe való utazást, valamint az ott tartózkodás és az utánjárás költségeit. Viszont attól félnek, hogy ha a helyi hatóságok utján hivatalosan terjesztik Bucurestibe a kérvényt, úgy az érdekelt főiskolai hallgatók csak elkésve juthatnak utlevélhez és nem jelentkezhetnek idejében az egyetemen. Ezek most kétségbeesetten futkosnak egyik fórumtól a másikig. Egyik sem segíthet rajtuk, mert a belügyminiszteri rendelet a lehető legkategorikusabb és legszigorubb utasításokat tartalmazza és így csak a minisztérium külön engedéllyel adható ki az érdekelt kategóriák számára az utlevél.

SPORT KÖZLÖNY

A kerületi bajnokság negyedik fordulóján kívül barátságos meccs is lesz Aradon

Az AAC—ATE—derbimeccs és a Gloria-Vulturi-barátságos mérkőzés a vasárnap kiemelkedő eseményei

A kerületi bajnokságban a negyedik forduló elé érkeztek el a csapatok és ennek a fordulónak a derbijellegű ATE—AAC mérkőzés kölcsönöz különösebb érdekességet. A régi riválisok találkozása ezuttal is maradéktalan sportélvezetet fog szolgáltatni, mert hiszen a meccs kimenetele a bajnokság végső kialakulására is kihatást gyakorolhat. Az AAC multheti vereségét kívánja ezuttal korrigálni, az ATE pedig győzelmi szériájának folytonosságát nem szeretné megszakítani. Mindenesetre heves küzdelem várható és a mérkőzés kimenetele teljesen nyitott. Erős meccsnek ígérkezik a Hakoah—Unirea találkozás is és ennek az eredményét sem lehet előre megjósolni, noha az AAC felett aratott

győzelme után a mérkőzés favoritja a Hakoah hétről-hétre fejlődő csapata. Az Olimpia és Tricolor küzdelme kemény játékot fog eredményezni, előreláthatólag Olimpia győzelemmel. A Transilvania és Soimi találkozása a Transilvania biztos győzelmét sejteti. A Gloria-pályán a lugosi Vulturi vendégszerepel és a Gloria elleni barátságos mérkőzése jó sportot ígér.

A másodosztályban is teljes bajnoki fordulót bonyolítanak le a csapatok és a legnagyobb érdeklődésre az Ujaradon lebonyolításra kerülő Titanus—Egyetértés mérkőzés tart számot. Teljes ifjusági bajnoki forduló, valamint négy szövetségi díjmérkőzés egészítik ki a változatos vasárnapi futballműsort.

Szombaton reggel utazik az AMTE Bucurestibe

Az AMTE csapata, amely vasárnap Bucurestiben a CFR ellen játsza első Nemzeti Bajnoki mérkőzését, szombaton hajnalban Gulyás edző és Gindrod sportigazgató vezetése mellett utazik a fővárosba, ahová szombaton este érkezik a csapat, hogy vasárnap pillentén álljon ki a bucaresti-i vasutasok ellen. Az AMTE a következő összeállításban fog vasárnap kiállni: Tyukodi—Habás, Csajka—Lingurar II., Dvorsák, Rózsa—Gerold, Szinder, Gömöri, Schröffer, Steiner.

O Nagyszabású társasvacsorát rendez az USA. Az AMTE kebelében működő USA (Stiaszny-üzem) agilis vezetősége, szombaton, 16-ikán este 9 órai kezdettel, a Kálvinuccai Elit-vendéglő helyiségeiben társasvacsorát rendez. A társasvacsora nagysikerűnek ígérkezik és azon a klub valamennyi tagja részt fog venni.

O Döntetlenül játszott a magyar kombinált Bucurestiben. Csütörtökön este újabb „villanyfényes” meccset játszottak a fővárosban. Ezuttal a Venus volt az Ujpest—Bocskai kombinált ellenfele és a meccs 2:2 arányban, döntetlenül végződött, noha féldélben még a Venus vezetett 2:0 arányban. A Venus góljain Barbulescu és Valcov II. osztottak míg a magyarok góljait Vincze lötte.

O Sztrájkolnak a bucaresti-i klubok. A bucaresti-i alkerület vezetősége a bajnokság első osztályába sorozta a Viforul Dacia csapatát is, amely ténykedés nagy felháborodást keltett a többi egyesületek között. Az egyesületek elhatározták, hogy mindaddig nem állnak ki bajnoki mérkőzésre, amíg a disztrikt vezetősége nem vizsgálja felül döntését s a Viforul Dacia-t nem helyezi vissza a II. osztályba.

O Perry, Amerika tenniszbajnoka. A Forrest Hilsgi USA tenniszbajnokságok férfi egyes döntőjében az angol Perry 6:3, 11:13, 4:6, 6:0, 6:1 arányban győzött az ausztráliai Crawford ellen, aki az idén a wimbledoni világbajnokságok mellett, a francia bajnokságokat is megnyerte. Crawfordnak ez az első veresége az idei szezonban.

O Nem tört el Barbu II. lába. A bucaresti-i szerdai mérkőzéssel kapcsolatosan, olyértelmű hírek láttak napvilágot, hogy Barbu II., a Gloria-CFR volt játékosa, aki a CFR-ben játszik, lábát törte. Bucurestiből nyeri híradás szerint, a mérkőzésen lábtörés nem történt, így Barbu II. esete is csak remények bizonyult.

O A magyar profikombinált sikere Zágrábban. Csütörtökön a magyar profi B. válogatott, Zágráb válogatottjai ellen mérkőzött és 1:0 féldél után, 4:1 arányban győzött. A magyar csapat góljain Teleki (2) és P. Szabó (2) osztottak, míg a jugoszlávok gólját Zsifkovics lötte.

Hárem a felsőbb-leányiskolában

Egy pártiskörnyéki Mrs. leánynevelőintézet páratlan botránya — Titokzatos „uszóleckék” az intézet „saját strandján”

A vádlott mellett tanuskodtak a növendékek a per fő tárgyalásán

Párisból jelentik: Páris környékének zárdakomorságu és szigorúságu leánynevelő intézetei ugyanazt a helyet foglalják el a világ pedagógusainak tudatában, mint Oxford, Eton, Harward királyokat, hadvezéreket, politikusokat nevelő iskolái. S ezért érthető az a kínos, Páris minden társadalmi rétegét foglalkoztató feltűnés is, amelyet az egyik ilyen előkelő.

Legelőkelőbbek közé tartozó leánynevelő-intézet botránya keltett.

Az intézet igazgató-tulajdonosnője egy szigorúságáról híres, negyven körüli pedagógushölgy, régi társaságbeli párisi dáma lévén, a híres intézetet úgy megrohmozták a jobbnáljobb családok felvételi kérelmekkel, hogy már a tanév kezdete előtt hónapokkal is csak protekció után lehetett gyermekeket fölvenni oda. Megjegyzendő: a növendékek felső korhatára 18 esztendőben végződött és a szigorú igazgatónő a legnagyobb protekció esetén se vett fel egyetlen tizenéves évnél csak egy nappal idősebb leánykát sem az intézet kis hadseregébe. Az igazgatónő a növendékek lelki és testi épsége fölött maga gyakorolta a leggondosabb felügyeletet. A leánykák nevelésénél szolgálatba állították a modern pedagógia legfrissebb elveit s a nagyarányú szellemi kiképzésen kívül, híres volt az intézet arról, hogy a szellemiekhez hasonló súlyt fektetett, éppen az ép szellem érdekében a „culture physique“-re, a testnevelésre.

Volt azonban egyéb hibája is az egvéként minden szempontból kiváló igazgatónőnek. Ez a hibája:

Nála sokkal fiatalabb, rendkívül előnyös megjelenésű férje volt.

Az igazgatónő későn hallgatta meg a sziv szavát, esküvője napján már gazdag pedagógus mult állt mögötte s így bizony a világot is csak a pedagógus szemüvegén keresztül látta. Miután a fiatal férj tornatanári diplomával rendelkezett, felesége társigazgatói címével tüntette ki és rábizta a növendékek testi nevelésének fontos ügyét. Annál is inkább, mert házastársi viszonya nála sokkal fiatalabb férjével, mindvégig ideálisnak nevezhető volt s a lelkiismeretes igazgatónő nem is álmódott arról, hogy közben a háta mögött mi történik a fiatal tornatanár és az őrizetére bízott serdülő leánykák között.

A lelkiismeretlen tornatanár idillje hosszú hónapokig zavartalanul zajlott s az igazgatónő tragikus jóhiszeműségére jellemző, hogy éppen ő maga leplezte le akaratlanul férje bűnös fizelmeit. Egy Gilberte nevű 16 éves, feltűnően fejlett növendék furcsa változások kezdtek jelentkezni. A jó igazgatónő eleinte még a többi kosztra kezdett gyanakodni, de azután mégis csak szöveget ütött a fejébe a dolog és teljes igazgatónői erélyével vallatóra fogta a furcsa viselkedésű kisleányt. Gilberte eleinte mindent sirva tagadott, később ájuldozva bevallotta a bajt, de a csábító személyét makacsul nem nevezte meg. A kétségbeesett igazgatónő, akinek intézetében soha ilyen dolog nem fordult elő, toporzékolts s a legfantasztikusabban előszedett férfiakkal gyanúsította a szerencsétlen leánykát. Gilberte egy darabig zokogva állta a hallgatást, de

azután elszántan megmondta az igazságot. Az igazgatónő elájult

s aztán, hogy összeszedte magát, maga elé idézte a bűnös férjet.

Közben ugyanis a társigazgató ur a tornaórák ürügye alatt valóságos háremmé alakította át az erényeiről nevezetes híres leánynevelő-intézetet. Az intézetet hatalmas park övezte, saját stranddal, a közeli alacsony hegyek, inkább dombok, az igazgatónő pedagógiai elvei értelmében a sűrű, majd mindennap megrendezett kirándulások színhelyévé váltak s ez ezer és ezer alkalmat adott a növendékeknek nem is jelentősen idősebb tornatanárnak a tömeges csábítás véghezvitelére. Külö-

nösen, s ez egyenesen sorstragédiának nevezhető, maga az igazgatónő járult erősen ahhoz, kimondottan pedagógiai lelkiismeretessége miatt, hogy megcsalt feleség váljék belőle. A férje jó uszó lévén, elrendelte, hogy a növendékek naponta rendszeres uszóleckéket tartoznak venni tőle.

A serdülő és egészséges testű leánykák nem igen tudtak ellenállni az Adonisz szépségével versengő igazgató urnak. Legalább is a későbbi botrány folyamán nem igen derült ki, hogy a férfi erőszakoskodott volna velük. Az intézet növendékeit a lavina elindulása percétől fogva

valóságos tömegkábulat ragadta meg. Láncszerűen avatták be egymást a „nagy titok”-ba s egyik még nem ismerkedett meg az igazgató ur kezével, azt ők ma-

Rendőri hajsza a makacs párbajozók után, akik a végén mégis összecsaptak

Egy kolozsvári bankigazgató és egy kereskedő négyszer álltak szemben egymással karddal és pisztollyal, de a rendőrség mindig közbelépett. -- Az ötödik találkozásnál vér is folyt

Végül a türelmetlen kardpenge indított „önálló akciót”

A legizgalmasabb filmregényt megszenyítő események játszódtak le tegnap Kolozsváron. Az ottani rendőrség kalandos körülmények között igyekezett egy párbajt megakadályozni, a felek azonban kijátszották a rend éber őreit és sikerült a párbajt megrendezniük, ami az egyik fél könnyű sebesülésével végződött.

Az ügy előzményei tulajdonképpen az iparkamarai választásokra nyúlnak vissza, a mikor is Iliescu Victor bankigazgató és Pascu János nagykereskedő, a kolozsvári román társasági élet közismert alakjai, valamint összeszólalkoztak. Az ottani román hetilap azután egy cikket hozott ki, amely nem valami jó színben tüntette fel a bankigazgatót és ezért szerette volna a hetilap példányait megszerzeni. A nagykereskedő szintén meg akarta szerezni a hetilapot, mert ő viszont fűtőkártyának akarta kijátszani a bankigazgató ellen. A két vetélytárs a lap nyomdájában találkozott össze és nem éppen szalonképes kifejezésekkel illették egymást. A szóváltáshoz lovasias ügy lett a vége és a segédek mindkét fél megelégedésére kardpárbajban állapodtak meg. Tegnap reggel a Haggibor-sportklub tornatermében kellett volna a párbainak lefolyni és a felek annak rendje és módja szerint elhelyezkedtek egymással szemben. A vezetősegéd éppen meg akarta adni a jelt a párbaj kezdetére, amikor erélyes kopogtatás hallatszott a bejárat felől. Ajtót nyitottak és mindenki legnagyobb meglepetésére Rozvan rendőrkapitány Orlescu komiszár kíséretében jelent meg az ajtóban.

A rendőrkapitány elkobozta a kardokat és felszólította a feleket, hogy távozzanak.

A haragosok nem nyugodtak bele az ügy ilyen elintézésébe és autóra ültek, hogy más helyen tartsák meg a párbajt. Kihajtottak egy közelben fekvő erdő alá, közben kardokat szereztek és ismét felálltak a párbajhoz.

A rendőrtisztek azonban újból megneszelték a készülő párbajt és most is az utolsó pillanatban jelentek meg, hogy azt megakadályozzák. A segédek megírták az autón közel lévő rendőrtiszteket és a kardokat magukhoz véve, sietve elmenekültek. A bankigazgató és a nagykereskedő ismét felöltözött, autóra ültek és elindultak a segédek megkeresésére. Egy belvárosi kávéházban akadtak rájuk és most már a város ellenkező oldalán lévő Hója-erdő felé hajtottak. A régi recept szerint pár-

guk vitték az ujjajta, furcsa szultán elébe.

A szerencsétlen kis Gilberte-t az intézet, a tanév befejezése előtt hazaküldte jómódu párisi szüleihez. A kétségbeesett szülők azonnal feljelentést adtak be ismeretlen tettes ellen. A vizsgálat megindult, Gilberte makacsul hallgatott tovább, nem felelt a vizsgálóbíró-nak, de a szülők mégis vádat emeltek, most már nem ismeretlen, hanem a fiatal tornatanár-igazgató ellen. Bár a jogos sejtelménél egyéb adatuk nem volt ellene.

A zárt ajtók mögött lefolytatott tárgyalás felmentéssel végződött. Gilberte tovább sem vallott az intézet Adoniszja ellen s felvontak a tanak rácsa előtt a növendékek, akik közül még egy se töltötte be a 18-ik esztendőt s mind

extatikusán vallott „az igaztalanul megvádolt” fiatal tornatanár mellett.

A felmentés formai rehabilitációt adott a rossz hírbe keveredett intézetnek, de az ügy mégis az igazgatónő vagyoni összeomlásával és válóperrel végződött. A szülők közt egyetlenegy sem akadt, aki ez idén is a híres intézetbe adta volna be leánygyermekét.

bajra álltak fel, amikor megjelent Rozvan kapitány és a kíséretében lévő szolgálatos rendőrtiszt. A helyzet roppant humoros volt és a szigorú rendőrtisztviselők se álltak meg mosolygás nélkül. Ismét elkobozták a kardokat és amikor távozni készültek a két karddal, eléjük állt a vezető segéd és átnyujtotta a saját kardját is, mondván, hogy arra most már tényleg nem lesz szüksége. A harmadszori párbajkíséret után, ismét tárgyalni kezdtek a segédek és elhatározták, hogy

a párbajt minden körülmények között még aznap megtartják.

Kard azonban nem volt és ezért a megbeszélések értelmében, pisztoly-párbajra álltak fel az ellenfelek a Bükk-erdőben. A lövésre kész pisztolyok nem dördülhettek el, hogy pontot tegyenek a felmerült lovasias affér végére, mert a rendőrtisztviselők, mintha az égből pottyantak volna le, megint megjelentek a tizenkettedik órában. A két pár kard mellé bekerültek a pisztolyok is. A rendőrtisztviselő nem elégedett meg a fegyverek elkobzásával, hanem felszólította a feleket, hogy ne is jusson eszükbe párbajozni, mert a rendőrség mindenütt megakadályoz. Látszólag most már tényleg minden reményt feladtak és lemondtak a párbaj megtartásáról. A segédek mégis a szívkön viselték a haragosok ügyét, mert bejárták egész Kolozsvárt és sikerült nekik felhajtani még egy pár kardot, csak éppen a vezető segédnek nem jutott kard, de ez ennyi viszontagság után nem lehetett hiba. Kolozsvártól a legmesszebb fekvő erdőbe hajtottak ki és felálltak a párbajhoz.

Ötöszörre háába reménykedtek a rendőrség beavatkozására, mert ez elkésett. A felek egymásra törtek. Villogtak a kardok, Csurgott a veríték, de sebesülés nem történt. Már ugylátszott, hogy a végkimerülésig fog tartani a párbaj, amikor Iliescu bankigazgató kardjának pengéje meglazult és kiugrott. Ez volt a pillanat, amely a bankigazgató védtelenül állott és ekkor mindenki meglepetésére Pascu nagykereskedő kiáltott fel:

„Jaj, megsebesültem!”

A kiugrott penge a nagykereskedőt homlokán megkarcolta és egész gyengén vér szivárgott belőle. A segédek a lovagiasság szabályai szerint befejezetnek jelentették a párbajt és ezzel az utóbbi évek egyik legszenzációsabb lovasias ügye véget ért.

Az amerikai dollármilliomosné és az olasz gróf titokzatos szerelmi kalandja a tótmegyeri vadászkastélyban

A két éo előtti tótmegyeri vadászat különös epilógusa. — Érdekes nyomozás egy válóperes ügyben. — Az amerikai dollármilliomos Európába küldi az ügyvédjét — bizonyítékokért

Érsekujvár. Nem mindennapi eset foglalkoztatta az elmúlt héten napokon keresztül az érsekujvári járási hivatal vezetőjét. Egy politikai hatóság száraz, bürokratikus egyhangúságába némi színt vitt bele az a kissé pikáns feladat, amely egy modern vigjáték hatásos epizódjának kinálkozik.

A dolog egészen hivatalosan kezdődött. A felsőbb hatóságoktól leirat érkezett, amely illetékes amerikai körök intervenciójára hivatkozva, arra kérte a hivatal vezetőjét, hogy legyen segítségére egy Érsekujvárra érkező amerikai ügyvédnek valamely különös rejtély kibogozásában. Az amerikai ügyvéd be is állított Sándor István érsekujvári járási főnökhöz, szabályszerűen igazolta magát, felmutatott egész sor nagyszerű ajánló levelet s azt kérdezte, miképpen lehetne megállapítani azt, hogy kik vadásztak két esztendővel ezelőtt, az ősz folyamán a tótmegyeri vadászterületen?

Miután az ittjáró külföldi vendégek neveit részben a járási hivatalban, részben pedig a tótmegyeri jegyzői hivatalban is nyilvántartják, csakhamar megállapítást nyert, hogy 1931. őszén valóban Tótmegyeren vadásztak egy dús gazdag amerikai vállalkozó 28 éves felesége s ugyanakkor itt vadásztak egy olasz gróf is.

Az amerikai ügyvéd a nyomozásnak ezzel a gyors eredményével szemmeláthatólag meg volt elégedve, azonban ezek az adatok korántsem elégítették ki. Rejtélyesen mosolygott, eleinte nem akart elárulni semmit, de kérte annak valamiképpen való megállapítását, hogy hol, hogyan, milyen körülmények között éltek ketten, a 28 éves szép amerikai asszony s az 50 év körüli elegáns olasz gróf.

Miután a vadásztársaság a tótmegyeri kastélyban lakott a vadászat tartama alatt, a kastély személyzetét kérték a jegyzői hivatalba s megkérdezték tőlük, hogy emlékeznek-e erre a két előkelő vendégre? Többen is emlékeztek. Szép fekete asszony volt, aki szüntelenül az olasz gróf társaságában volt látható. A kastélyban is egymás mellett levő, sőt közös előszobás lakásban laktak. Az amerikai ügyvéd mohón jegyezte ezeket az adatokat s minden alkalommal gondosan, hatóságilag hitelesítette a vallomásokat, mert kiderült, hogy nagy érdekek fűződnek ahhoz, hogy minél kompromittáltabb anyagot szerezzen a szép asszony ellen.

Lassan ugyanis elárulta, hogy a különös nyomozás egy válóper számára igyekszik értékes anyagot szerezni. Az történt ugyanis, hogy 1931. tavaszán a dús gazdag amerikai vállalkozó szép 28 éves felesége különböző betegségről panaszkodott a férjének, aki végre is — az asszony orvosainak tanácsára — egy 10.000 dolláros hitellel, le együtt renek Rolls Royce kocsival, sofőrrel, szobalánnyal s 8 éves kisleányával s az ahhoz tartozó nevelővel hajóra szállította s Európába küldötte feleségét, hogy az a legjobb európai szanatóriumokban keressen gyógyulást betegségére.

Telt az idő, az asszony szorgalmasan írta a panaszkodó leveleket, hogy milyen drágák az európai szanatóriumok s milyen rablók a professzorok s csak akkor csendesedett el, amikor újabb pénz érkezett Amerikából.

Félév múlva hazatért az asszony, de a férj közben nagyon különös információkat kapott „betegeskedő” feleségéről. Kiderült, hogy alig volt szanatóriumban, sőt nagyon egészséges sportokat űzött: vadásztak és — fiórtolt. Sőt — a férj gyermeke szerint — házasságot is tört.

A válóper megindult s most az amerikai dollármilliomos mindent elkövet, hogy olyan kompromittáló adatok birtokába jusson, amelyeknek felmutatása esetén az amerikai bíróság az asszony hibájából mondja ki a válast s ezáltal ő

megtakaríthatja a tartásdíj fizetését.

Nyilván nagyon nagy tartásdíj fizetéséről van szó, mert a dollármilliomos érdemesnek tartotta, hogy Amerikából küldjön ügyvédet Európába, aki már hónapok óta nyomoz és gyűjti az adatokat a szép fiatal asszony ellen.

Érdekes, hogy Károlyi Lajos a minap személyesen, majd ügyvédje útján is tiltakozott az ellen, hogy magántermészetű ügyekben kihallgassák kastélyának személyzetét. Amikor azonban tudomást szerzett arról, hogy miről van szó, tiltakozását tárgytalannak tekintette.

A vizsgálat tehát tovább folyik, de többet nem sikerült határozottan megállapítani, mint azt, hogy az amerikai asszony s az olasz gróf 1931. szeptember 6-tól 20-ig Tótmegyeren tartózkodtak, állandóan együtt jártak, együtt étkeztek, együtt vadásztak s két szomszédos szobában laktak.

Az ügyvéd most abban az irányban igyekszik nyomokat találni, hogy Tótmegyerről hová utazott a szép asszony fehérhaju lovagjával?

Több mint hétezer új köztisztviselőt neveztek ki

Tancred Constantinescu volt miniszter rávilágít a tömeges leépítés okaira — A hivatalnokok kicserélésének érdekes háttere

Az egyik bucaresti lap hasábjain Tancred Constantinescu volt miniszter feltűnő cikk keretében statisztikát közöl arról, hogy miképpen történt Romániában a tisztviselők rendelkezési állományba való helyezése és mely megfakartást ért el a kormány ezzel az egész leépítéssel. Mert a leépítéseknek egyenesen az volt a célja, hogy csökkentsék az állami kiadásokat, azáltal, hogy kevesebb tisztviselőt fizetnek. Ilyen körülmények között természetesen nem lett volna szabad új tisztviselőket kinevezni azoknak helyére, akiket elbocsátottak, vagy rendelkezési állományba helyeztek, annál is inkább, mert ezáltal a több évig állami szolgálatban volt tisztviselők kiestek az állásukból és helyüket olyan embereknek adták, akik előzőleg semmilyen szolgálatot nem tettek állami hivatalban.

Ezzel szemben úgy áll a helyzet, hogy az elbocsájtottak helyét a legtöbb helyen betöltötték. Itt következik a volt miniszter érdekes és feltűnést keltő statisztikája, amelyet a hivatalos lapban megjelent kinevezések alapján állított össze, tehát feltétlenül hitelesnek mondható. A kimutatás beszámol az egyes miniszteriumok hatáskörébe tartozó hivataloknál történt kinevezésekről és megállapítja, hogy ez év április elsejétől július 1-ig, tehát egy negyedév alatt 4589 új tisztviselőt neveztek ki. Ez a szám a teljes szaporulatot jelenti, mert ki van vonva belőle az elbocsátott, rendelkezési alapba helyezett stb. tisztviselőket helyettesítő új alkalmazottak száma. Ha az első évnegyedben történt kinevezéseket is hozzávesszük, azt látjuk, hogy július 1-ig 3809 rendes tisztviselőt, 3574 napidijast, tanácsost stb. neveztek ki, összesen tehát 7383 új kinevezés történt. Legtöbbet a pénzügyminiszterium hatáskörében alkalmazták, majd a földművelésügyi miniszteriumnál, utána következnek a munka- és nemzetvédelmi miniszteriumok.

A tényleges kinevezések száma a statisztikában kimutatottnál még több, mert igen sok hivatalnál az új kinevezéseket nem közlik le a Monitorul Oficialban. A cikk írója megállapítja, hogy a tisztviselők elbocsátásával nem államérdeket szolgáltak, nem a kiadások csökkentése végett vitte véghez a kormány rendelkezési alap életbeléptetését és

KÖNYVEK

F. Faragó Juci: Panoptikum

Uj vándor az erdélyi irás országútján F. Faragó Juci, akinek Szatmáron jelent meg „Panoptikum” című novella és karcolat gyűjteménye. Állapítsuk meg mindjárt, hogy Faragó Jucinak van mondanivalója, az irás öncéluságán túl is. Soraiban egy asszonyi életnek nem köznapi variációi villannak föl és bizonyos, hogy néhol, például a „Hazudtam” című irásban, vagy a „Három kiló toll” c. aradi vonatkozású novellában, olyan kvalitásokat csillogtat meg, amelynek biztató jelei kibontakozó, átélésekről tanuskodó és bizonyos újságírói csillogásokkal telehimzett iráskészségének. Annyi bizonyos, hogy a vidéki kisváros fojtogató miliójéből elkiváncoló mondatok visszhangzanak ebben a kis kötetben, s ezeknek más termőföld, még pontosabban nem a szatmári szikes irodalmi milió az, amely kivirágoztatná ebből a lélekkomplexumból mindazt, ami benne van.

Talán el lehetne mondani a „Panoptikum” megjelenése alkalmából, hogy minél sivárabb az erdélyi könyv kiadási lehetősége, minél reménytelenebb egy feltörekvő, fiatalabb írói generáció nyilvánosság előtt való debütálása, annál több ennek a generációnak a megmutatkozási vágya, a jelentkezni akarása, az élni és írni kívánsága. E szomjas és ifjú hadsereg egyik kitérő és ambíciózus rekrutája F. Faragó Juci, akinek nyilván nagyobb terjedelmű irásban való jelentkezésére szívesen várunk. (F.)

a tisztviselők elbocsátását, hanem csupán az volt a célja, hogy megváltoztassa az embereket és a hivatalokba a maga híveit tegye be.

Végül megemlítjük, hogy Aradon csupán a pénzügyigazgatóságnál és részben az adóhivatalban neveztek ki új hivatalnokokat. Az új adóbehajtási és kivetési törvény annyira megnövelte a tisztviselők munkáját, hogy meg kellene duplázni a munkaerők számát, mert másképpen nem érhető el megfelelő eredmény. Az adókerületekhez mostanig csak néhány új fiatal hivatalnokot vehettek fel a miniszterium felhatalmazása alapján.

Szenzációs Palesztinai utazások.

Társas utazások, egyéni utazások, turista utazások.

Indulás október 7-én Constantából.

Kétféle utazás, nagyszerű programmal, kirándulásokkal. Részvételi ár Constanta—Haifa—Constanta, hajóút, teljes ellátás, elsőrendű szállók, nagyszerű élelmezés és az összes kirándulások költségeivel 14000 lel.

Akik semmilyen teljesítményt nem vesznek igénybe, azok a III. oszt. hajólegyért Constanta—Haifa—Constanta utirányon 4400 lelt fizetnek.

Jelentkezések, információk kizárólag:

Künstler utazási irodában

Arad, Bul. Reg. Maria 24., a

Hamburg Amerika Linie S. A. R.

aradi képviselőténél.

A Goldschmidt-bank verspályázatai

A mai kor legnagyobb eseménye.

A Goldschmidt bank hagyományos szerencsége. (B. A.)

Reményed csak akkor lehet.

Ha van Goldschmidtől sorsjegyed.

(W. N.)

Egyedüli szerencse.

A Goldschmidt bankház sorsjegye!

(S. I.-né.)

Ön is milliókat remél?

Menjen Goldschmidt-hoz sorsjegyer!

(Anny.)

A szerkesztésért:

Dr. STAUBER JÁNOS

lel.

„OLLA”
a világmárka!
Egészségre érdekében óvakodjon silány utánszaktól. Követeljen kimondottan eredeti „OLLA”-t, mely évtizedek óta elismert és vezető minőség.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az állami tisztviselői fizetések késedelmének okai

Még mindig nem hajtották végre az új pénzügyi törvény harmadik szakaszát — A korürelt pénzügyigazgatóságok nem kapnak utalványozási jogot — Pénteken megérkezett az augusztusi illetmények kiutalása

Több mint három heti késéssel ma megérkezett Aradra az állami tisztviselők és alkalmazottak legutóbbi havi fizetésének kiutalása, amelyet tudvalevően a pénzügyminisztériumban végeznek el. *Mostanig az igazságügyi, a pénzügyi és népjóléti minisztérium alá tartozó állami alkalmazottak nem kapták meg illetményeiket, a kultusz- és hadügyminisztérium tárcájának terhére azonban már tíz nappal ezelőtt folyósították az augusztusi fizetéseket.* A múlt év tavasza óta ez az első alkalom, hogy az állami tisztviselők fizetési kiutalása ilyen nagy késéssel történt és ezért az Aradi Közlöny munkatársa illetékes forrásokhoz fordult annak megállapítása céljából: mi az oka ennek?

— Az új behajtási törvény tudvalevően az adóév első hónapjaiban lassabbá teszi az adók inkasszálsát — válaszolta informátorunk — és mivel a *kincstár nehezebben jut hozzá az állami bevételekhez, tehát vontatottabban kénytelen eleget tenni fizetési kötelezettségeinek.* Az állami költségvetés tárgyalásakor Madgearu pénzügyminiszter a parlamentben úgy nyilatkozott, hogy *ezután az állam csak a bevételeinek arányában fogja fizetni tisztviselőit és más alkalmazottjait* és mivel az adók most lassabban folytak be, mint az előző években, azért késéssel utalták ki az augusztusi fizetéseket. Az előző hónapokban 20. és 30-ika kö-

zött, esetleg a következő hónap 5-ig folyósították az illetményeket, most azonban késedelmekkel teljesítette az állam a fizetéseket.

— Emlékeztünk szerint — folytatta informátorunk — *az új pénzügyi törvények azt is tartalmazzák, hogy a néhány hónappal ezelőtt megszervezett kilenc nagy kerületi pénzügyigazgatóság jogosult a tisztviselői fizetéseket, a nyugdíjakat és hasonló automatikus jellegű állami kötelezettségeket utalványozni.* A kerületi pénzügyigazgatóságokat éppen azzal a céllal létesítették, hogy decentralizálják az ország pénzügyi adminisztrációját és ne kellessen minden kiutalásért a pénzügyminisztériumhoz fordulni, amely ugyanis túl van terhelve munkával. Mennyiben valósult meg a decentralizálási terv? — kérdeztük.

— *Az új pénzügyi törvény 3. szakaszának e) pontja szól a kerületi pénzügyigazgatóságok utalványozási jogáról* — válaszolta az illetékes fórum — és ezen az alapon tényleg ki is utalhatnánk a nyugdíjakat s a tisztviselői fizetéseket. De sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy a törvénynek ezt a szakaszát a minisztérium mostanig nem hajtotta végre és a kiutalási rendszer ugyanaz, mint azelőtt volt, *mielőtt a kerületi pénzügyigazgatóságok működésüket megkezdték.* Hogy későbbben átruházza-e a minisztérium az utalványozási jogot a kerületi igazgatóságokra, az most még nem állapítható meg.

Külföldi nagytőkések új gyárakat építtetnek Romániában

A „befagyott követelések”-et érdekes módon használják fel — Lépjenek akcióba Arad gazdasági életének vezetői

Általános érdeklődésre tarthat számot a Bucurestiből ma érkezett az a jelentés, amely szerint az ország fővárosában a gazdasági élet örvendetesen kezd élénkülni. Különösen a gyáralapítással foglalkozó körökben mutatkozik nagy érdeklődés aziránt, hogy miképpen lehetne a nagytőkét rentabilis vállalkozásokba fektetni. A bucaresti-i pénzügyintézetek kipárnázott falai között és a tőzsde Irodáiban számottevő gyáralapítási tervek megvalósítása fölött tanácskoznak. *Több új gyár építéséhez és a régi vállalatok kibővítéséhez már legközelebb hozzá is kezdenek.*

Ezekkel a kérdésekkel főleg azok a külföldi nagyvállalkozók foglalkoznak, akiknek Romániában igen számottevő összegű követelésük maradt, amelyeket a deviza átutalását korlátozó és újabban a külföldi követeléseket záró rendelkezések miatt nem bírnak tőlünk kivinni. Ezek az úgynevezett „befagyott követelések” több milliárd lejre tehetők.

Csehszlovákiai vállalkozóknak például 700 millió lej, tehát több mint százmillió csehszlovák inkasszálnivalójuk van Romániában és mivel nincs meg a lehetősége annak, hogy ezt kivihessék tőlünk, tehát Románia területén kénytelenek azokat felhasználni. Tőkéiket nem akarják gyümölcsötlenül hevertetni és ezért különböző gyárakat létesítenek, elsősorban olyanokat, amelyek közszükségleti cikkeket állítanak elő. Szatmáron egy csehszlovákiai tőkecsoport nagy textilgyárat alapít. Ugyancsak világhírű régi cseh vállalkozó vásárolta meg százmillió lejért az ókirályságban működő legnagyobb vegyszeti gyárat is.

De nemcsak a befagyott követelések hasznosításának gondolata hozza létre az új gyárakat, hanem a világszerte elterjedt önellá-

tási (autarchia) elmélet realizálása is. A legtöbb állam arra rendezkedik be, hogy a saját erejével lássa el lakosságát az összes szükségleti cikkeivel: mezőgazdasági és ipari termékekkel. Hogy ez a végletekig menő elzárkózás elősegítse a világ összes kulturáncpi számára nagyon kívánatos lelkiharmonia kialakulását, azt e cikk keretében nem érintjük. Itt csupán arról az örvendetes jelenségről akarunk beszámolni, hogy a legközelebbi hónapokban számos új nagy iparvállalat hatalmas kéményei fogják országszerte hirdetni a nehezen várt fellendülést és az utóbbi években keletkezett gazdasági romokon végre új élet fakad. *Nem lehet elég nyomatékosan hangsúlyozni annak a szükségét, hogy ebből az újjáépítő munkából Aradnak is ki kell venni az őt megillető részt.* Aradot földrajzi fekvése, jó közlekedési utvonalai, lakosságának rátermettsége egyenesen predestinálják az ipari fejlődésre. A város gazdasági és politikai tényezői és hatóságai sürgősen tegyenek lépéseket aziránt, hogy a külföldi „befagyott követelésekből” Aradon is alapítsanak új gyárakat.

— **A devizák árfolyamai a mai zürichi nyitásban** a következőképpen alakultak: Páris: nyitás 20.21, zárás 20—20 és fél. London 16.38 — 16.34. New-York 353 — 350. Brüsszel 72.05 — 72.00. Milánó 27.20 — 27.17. Madrid 43.15 — 43.15. Amszterdam 208.30 — 208.20. Berlin 123.35 — 123.30. Bécs 72.64 — 72.64. Prága 15.33 — 15.30. Varsó 57.75 — 57.80. Belgrád 700 — 700. Bucuresti 308—308.

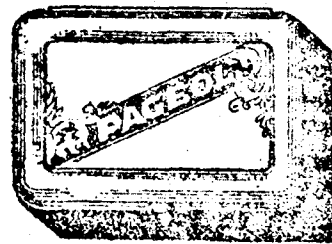
— **A szeszarak csökkentése.** Bucurestiből jelentik, hogy a buza árának az év elején elért magas nivójával szemben bekövetkezett esése miatt, a szesz árát literenkint 2 lejjel lecsökkentették a fővárosban, tehát most ott 78 lej egy liter tiszta alkohol. Tudvalevően az alkohol gyártásához leginkább búzát használnak.

Tífus betegsége

Nincs elegendő szavunk annak az előtérnek a visszatartására, amely a nemi szervek, a húgyhólyag és az ezzel összefüggésben levő szervek betegségeit „tífusoknak” minősíti. Ennek az álszeméremnek átkos következményei egyaránt kiszámíthatatlanok úgy az egyénre, mint a fajra nézve.

Ezzel szemben gyors cselekvésre van szükség. A PAGEOL, a húgy-antiszeptikumok leg-erősebbje, enyhíti a fájdalmakat, megzűnöti a folyást, csillapítja a prosztata gyulladást. A PAGEOL azonnali javulást idéz elő és egyaránt aróteljes valamint döntő kezelési módszert képez.

PAGEOL

Maximáló ülést tartott Aradváros vezetősége

A vendéglői menüárak maximálása — Felémelték a juhhus árát

Aradváros vezetősége pénteken délutáni ülésére meghívta az egyes szakmai érdekeltségek képviselőit, hogy meghallgassa kívánságaikat az új maximális árak kölcsönös megállapítását illetően. A mészárosok képviselője a szakma részéről egyedül a juhhus árának emelését kérte, mivel a jelenlegi tisztejes áron nem lehet semmiképpen sem kívánni a mészárosoktól a juhhus kilóját. *Különként 14—16 lejés árak megállapítását kérte.* A város gazdasági hivatalának szakvéleményére a városvezetőség elhatározta, hogy a juhhus maximális árát 12—14 lejre emeli fel. Az összes többi árak változatlanul maradnak.

A tejtermelők képviselője annak érdekében szólalt fel, hogy a város ne maximálja a tejárakat, hagyja meg továbbra is a szabad forgalmat. Ez ügyben a városvezetőség a legközelebbi ülésig tanulmányozni fogja a helyzetet és ennek értelmében fog határozni. *Egyébként újra maximálták a vendéglői menüárakat.* Elsősztályú vendéglőben háromfogásos menü árát 25 lejben, négyfogásosét 30 lejben állapították meg, a reggeli és uzsonna-tejeskávék maximális árát az összes aradi kávéházak számára pedig 12 lejben szabták meg. Az új maximális árak vasárnaptól kezdve lépnek életbe.

Botioc Elek dr. polgármester egyébként nagyhatású felszólalásában kifejtette, hogy a városvezetőség kérlelhetetlen szigorral fogja alkalmazni az élelmiszeripar minden területén a spekulatívrendelkezéseit: különösen pedig azt, amely a tisztességes haszon maximumát harminc százalékos felárban szabja meg. Ez ügyben felhatalmazást adott a rendőrség jelenlevő képviselőjének is a legszigorubb ellenőrzési rendszabályok alkalmazására.

— **Hetipecs árak.** Tejtermékek: tej 3—4 lej, pasztőrözött tej 8—9 lej, tejfel 25—30 lej, tehéntúró 6—7 lej, juhtúró 22—24 lej, orda 14—15 lej, zöldség árak: hagyma 2 csomó 1 lej, kelkáposzta 1 drb. 1 lej, burgonya 2—3 lej, paszuly kg. 4—5 lej, zöldbab 4—5 lej, erős paprika 4 drb. 1 lej, uborka 100 drb. 60—80 lej, kék paradicsom 1 drb. 3—4 lej, piros paradicsom 1 kgr. 4—5 lej. Gyümölcs-piac: szőlő kgr. 10—14 lej, barack kgr. 10—14 lej, alma kgr. 3—10 lej, körte kgr. 7—14 lej, szilva kgr. 2—4 lej. Baromfi-piac: kövér liba párja 250—320 lej, sovány liba 90—120 lej, kövér kacsa 70—100 lej, sovány kacsa 35—60 lej, tyúk 60—90 lej, csirke 25—45 lej, tojás darabja 1.50 lej. Állatvásár: szarvasmarha 7—8 lej, borjú 13—15 lej, sertés 15—18 lej élősúlyban. Takarmány-árak: széna q. 70—80 lej, q. 100—110 lej, szalma 35—40 lej. Gabona-piac: 6-buza 300—330 lej, kukorica 200—220 lej, új zab 160—170 lej.

Teherautók új és használt kivitelben alkalmi áron szerezhetők be: A. Kálmán R.-T.-nál Aradon

Aradon és Aradmegyében export-buzát vásároltat a kormány

Már eddig is jelentékeny mennyiséget szállítottak Konstancába. — A községi piacokon átlag husz százalékkal alacsonyabb a gabona ára, mint Aradon

Az utóbbi napokban kedvezőtlené vált időjárás miatt a pénteki aradi piacra nem hoztak be annyi gabonát, amennyit más években szeptember hónap folyamán be szoktak fuvarozni. A hatalmas terjedelmű aradi Obor-ra ma csupán négy vagon új búzát, kevés tengerit, árpát és jelentéktelen mennyiségű zabot hoztak, holott a néhány nap előtti kis hetipiacon a mai kvantum ötszörösét láttuk. A cséplési munkálatokat már egész Aradmegyében befejezték és

teljes mértékben megindult a kormány gabonaértékesítési tervének megvalósítása. Az aradi és aradmegyei forgalmasabb gabonapiacokon számottevő búzát vásároltat az „Aradul” című búzabeszerező szövetkezet megbízottjai.

akik különösen Kisjenőn és Ujaradon folytatják intenzívebben tevékenységüket, mert a fenti községekben a búza átlag husz százalékkal olcsóbban szerezhető be. Az általuk megvásárolt búzának legnagyobb részét közvetlenül a konstancai kikötőbe irányítják.

= Románia párisi megbízottjai csak e hét végéig várnak a külföldi hitelezők válaszára. Bucurestiből jelentik: Mint ismeretes, Románia kiküldte megbízottjait, hogy azok tárgyalásokat kezdjenek a külföldi kötvénytulajdonosokkal, akik kedvezőtlenül fogadták a transzfermoratórium elrendelését. A kormány közvetlenül akarja felvilágosítani a hitelezőket arról, hogy a transzfermoratóriumot kényszerhelyzetben rendelte el, mert a külföldi hitelezők nem tartották be az augusztus 15-iki tárgyalási terminust. A bucaresti kiküldöttek egyben a kamattörlesztés enyhítéséről is tárgyalni akarnak a külföldi hitelezőkkel, akiknek képviselői e hét elején azt közölték, hogy 13-ikán, szerdán este Bucurestibe érkeznek és már csütörtökön reggel megkezdik az érdemleges tárgyalást Románia megbízottjaival. Párisból most az a hír érkezett Bucurestibe, hogy a hitelezők megbízottjai csütörtökön nem tartották be a találkozót és ezért Madgearu pénzügyminiszter arra utasította megbízottjait, hogy csak e hét végéig várjanak a válasza. Ha a hitelezők reprezentánsai addig nem jelentkeznének a tárgyalás felvétele végett, úgy azonnal térjenek vissza Bucurestibe. A tárgyalások meghíusulása esetén ugyanis a kormány a költségvetés keretén belül önállóan fog intézkedni az október elsejei teendők iránt.

ahonnan hajókon szállítják külföldre. Különösen az aradmegyei és felsőtemesmegyei búzát tartják exportcélokra alkalmasnak s ezért az „Aradul”, amely június vége óta működik a kormány megbízásából, ezeket a vidékeket keresteti fel megbízottjaival. Az aradi Oboron ma a kereskedők és a nagymalmok megbízottjai tartózkodtak a búza vásárlásától és ezért lanyha volt az üzleti forgalom. A normális minőségű búzáért mázsánként 320 lejt, a priméért pedig 330 lejt is fizettek. Tengeri iránt élénk volt a kereslet és mivel csak kisebb kvantumokat hoztak be, az ár 190—220 lejben alakult ki. A tengeri betakarításának ideje a rossz időjárás miatt egy hónappal kitolódik és mert a múlt évi készletek fogytán vannak, az ára emelkedő tendenciát mutat. A kukoricatermes az idén általában gyenge lesz. A régi gabonaexportőrök köréből azt közlik, hogy a legnagyobb kiviteli cégek megbízottjai ezideig alig kaptak megbízást vásárlásra, amiből arra következtetnek, hogy az exportot az állam szervei fogják lebonyolítani.

= Az Arad és Vidéke Fűszerkiskereskedők Szindikátusa ma meghívót küldött választmányi tagjainak, amelyben arról értesíti őket, hogy szeptember 17-ikén, vasárnap délelőtt 10 órakor, a Bul. Reg. Maria 13. szám alatti saját heliségükben választmányi ülést tartanak. Miután a tárgysorozat igen fontos ügyek szerepelnek, az elnökség kéri a választmányi tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Rádió műsor

— Romániai időszámítás: —
SZOMBAT, SZEPTEMBER 16.

Bucuresti 13: Tözsdei és vizárlásjelentés, utána zenekari hangverseny. 13.45: Hírek. 14: Könnyű zene gramofonon. 17.15: I. Simionescu: Az iskolaév megnyitása. 18: Sibiceanu-zenekar. 19: Hírek. 19.15: Sibiceanu-zenekar. 20: Dr. Radu Ciurescu: Felolvasás. 20.20: Énekhangverseny. 20.40: A romániai turisztika problémája. 21: J. Thaler gondolkázik. 21.30: Vidám óra. 21.40: Román zene. 22.45: Panica Luca zenekara. — Budapest I 7.45: Torna. Utána: Poládor—Brunswick gramofonlemez. 10.45: Hírek. 11: 1. Időszertű anyag. 2. Az egészséges ruházatkodás. (Felolvasás.) — Közben: Gramofonlemez. 13: Déli harangszó. 13.05: Halász-Fischer Anna hegedű, Kenyeres Zoltán énekel, zongorán kíséri Polgár Tibor. 2.30: Az államrendőrség zenekara. 5: A Rádióélet meseórája. 6: A modern pentatlon tréningje, Petneházy Imre előadása. 6.30: Bura Sándor és cigányzenekara Radics Lajos tárogatószá-

maival. 7.30: Mit ázen a rádió. 8: Odeon—Parlophon gramofonlemez. 9.05: Operatéliadás a stúdióból. A Gyurkovics-féle. Operett 4 felvonásban. Herczeg Ferenc regényéből írta és zenéjét szerezte Farkas Imre. Majd Horváth Rezső és cigányzenekara az Emke-kávéházból. László Imre énekszámaival. — Bécs, 11: A gráci áramtávadás megnyitása; helyszíni közvetítés. 12.30: Alpesti zene gramofonon. 13: Az állástalanok zenekara. 17.05: Az építőmunkások énekkara. 18.19: Gramofon. 18.10: Gramofon. 19.15: Straus Oszkár-est. 21.30: Bellini: A kalóz, kétfelvonásos opera közvetítés Turinból. — Berlin. 17: Szórakoztató és tánczene. 18.30: Küstrin; mikrofonriport. 19: Brahms: Négy ballada zongorán. 19.20: Zenei tájképek. 21.05: Tarka alpesti est. 23: Hírek, majd 2-ig: Szórakoztató és tánczene dalokkal. — Belgrád. 12: Gramofon. 12.20: Gramofon. 13.05: Rádiózenekar. 17: Gramofon. 18: Josics Dobrivoje népdalokat énekel. 20: Gramofon. 21.30: Hangjáték. 22: Leoncavallo: Bajazzók, opera. 23.15: Cigányzene. 24: Gramofon. — Kassa. 12.30: Gramofon. 13.30: Rádiózenekar. 14.50: Gramofon. — Lipce. 13: Déli zene. 14.30: Köln déli zenéje. 16: Hangszer-négyes. 22.15: Operatéliadatok. — Mor. Ostrava. 12.05: Pozsony. 13.35: Fuvós katonazene. 15.50: Délutáni zene. 18.45: Gramofon. 19.25: Harmonikajáték és citeratrió. — Róma. 18.15: Olasz könnyű zene. 21.15: Gramofon. 21.45: Bellini: A kalóz, kétfelvonásos opera. — Svájci Aleman adó. 18: Parasztenekar. 18.30: Gramofon. 20: Zürichi harangszó. 20.30: A svájci színpadok opera- és operettjátéktervére gramofonnal.

VASÁRNAP, SZEPTEMBER 17.

Bucuresti. 14: Könnyű lemez. 18: Motoi-zenekar. 19.15: Motoi-zenekar. 20.20: Hangszerzene lemezek. 11.40: Tassian Serban dalestje. 21.40: Rádiózenekar. 21.15: Rádiózenekar. — Budapest I. (550 m.) 10.15: Hírek. 11: Róm kath. istentisztelet. 12.15: Evangélikus istentisztelet. — Majd: Az Operaház tagjából alakult zenekar. 3: Odeon—Parlophon gramofonlemez. 4: „A legelők fésítése. 4.45: Magyar nóták. Előadja Cselényi József és aradi Farkas Sándor cigányzenekara. 6: Színműelőadás a stúdióban. „A Noszty-fiu esete Tóth Marival.” 8.30: Az 1. honvédegyezred zenekara. 9.40: „Az érettségizett nagy titka.” Zagon István vidám csevegése. 10.10: Földessy Arnold gondolkázik. 10.55: Pontos időjelzés, sporteredmények. — Majd: cigány- és jazz-zenekar Kalmár Pál énekszámaival. — Budapest II. 4—4.45: Columbia gramofonlemez. — Bécs, 9.05: Gramofon. 10: Pompe orgona-művész játéka. 13.40: A szimfonikusok hangversenye. 20.50: Ottó kamarazene. 18.20: Rádiózenekar. 21.20: Hruby: Röpülés a világ körül, zenei rádiógyűjtemény. — Belgrád. 12: Gramofon. 13.05: Aranyke-zenekar. Népdalok. 14: Gramofon. 16: Rádiózenekar. 17.30: Népdalok. 22.30: Gramofon. 23.30: Cigányzene. 24: Tánclemez. — Berlin. 16.30—19-ig: Szórakoztató zene. 19.30: Osztrák alpesti dalok. 20: A rovarok zenéjéről, csevegés gramofonnal. 21.05: Müllöcker: Az elátkozott kastély. operett öt részben. 23: Tánczene. — Königsbrunn. 16: Görner orgonaművész játéka. 18: Fatusi vidám óra. 18.30: Nicolai: A windsori vig nők, rövid operaműve. 21.30: Schönthau: A szabin nők elrablása. bchózat. — Prága. 9.45: Vitousova—Mustná hegedűművész játék. 12: A 44. gyalogezred zenekara. 17: Az 5. gyalogezred sétahangversenye. 18.30: Gramofon. 20.05: Mlejnek térdhegedű- és Kredba csembalóművész hangversenye. — Róma. 18.15: Zongora- és tenorverseny, mandolinnégyes. 21.45: Spanyol és dél-amerikai zene, majd tánczene.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk, Minden szó 4 lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely erőlteti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Apróhirdetéseket este 10 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

ALKALMAZÁS.

Jól fizető mindenek szakácsnő azonnalra is felvételt. Dr. Kell: Str. Greceanu 2. (Poranj-ucca). 3454

LAKÁS.

Tökölly-tér mellett, újonnan átírt, 8 szoba, elő- és hátszobás lakás olcsón kiadó volt Lujza-ucca 8. sz. alatt.

EGYSZOBÁS, konyha lakás 10 társul kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában a Minerva templommal szemben.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Vasajtó (üzletbejárathoz), üvegial, vésett lapurkolat e.adó. Volt Szabadságtér 21.

Modern dióhálo és ebédlő

ismét kapható a termelőnél, Str. A. Gavra 22. (Csernovics P.-u.)

ELADÓ NOI IMASZÉK a neológ izraelita templomban. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1798

ALKALMI BUTOR VÁSÁRLÁS: Ebédlők 6000 lejtől, modern uri szoba, világos hálószobák 3560 lejtől, fehér konyhabutor 1600, garnitúrák, ebédlő plusz divány, szalon, Singer varrógépek, matracok, rugany betétek, oszillárok, kasszák, zongorák, festmények, szőnyegek, vitrinek 450 lejtől, antik butorok, patkafonok 600 lejtől, íróasztalok és egyéb dísz tárgyak. Ezüstöt, aranyat, briliánst, szőnyeget, dísz tárgyakat, zongorát, pianót a legmagasabb napi áron veszünk. Zálogtárgyakra a legmagasabb összegeket csak az általunk képviselt temesvári Zálogház folyósítja. — Meghosszabbításokat a legolcsóbban vállalunk „COMISIO” biz. üzlet, Bul. Reg. Maria 13., Dacia kávéház mellett.

BLADOK JUTANYOSAN jókarban levő női ruhák, kabátok és háztartási cikkek. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3209 Modern ebédlő, antik szalongszék, rókókó vitrin, oszlopos óra, vitrintárgyak, perzsaszőnyegek, argaman ebédlőszőnyeg, allo, ampák, csillárok, egyes szekrények, konyhakredenc, s.b. eadók. Aranyat, ezüstöt készpénzért legmagasabb áron veszünk. Keresünk sürgősen megbízónknak kellei és hazai perzsaszőnyeget, zongorát, írógépet, stb. „Ars” bizom. üzlet Arad, Str. Eminescu 30. (Ortutay-palota.)

AJÁNLOK antik zenélő órákat, perzsabundát, férfikabátok, antik szalon vitrin, 12-es ezüst evőeszköz, ebédlő butor, zongorák, tükrök szalonok, Schöberl ágy, asztali villanylámpák, Biedermaier szekerek, szekreter, nyest bea, plüsch asztalterítők, perzsaszőnyegek, faragott gámi turák stb. SALGÖNÉ bizom. üzl. Arad, Str. Horia 1 (Széchenyi-u.) Neuman-pal

KERESEK silskin csikó és perzsabundát, férfi és női kabátokat, figurális porcellánokat, ezüst tárgyakat, 6 és 12-es ezüst evőeszközöket, gyári ebédlő és futó szőnyeget, szőnyegeket, szobaberendezéseket, varrógépeket vitrineket, stb. SALGÖNÉ bizom. üzl. Arad, Str. Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-pal

ÜZLETEK.

ÜZLETHELYISEG a v. Szabadságtér sarkánál, azonnalra kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Nem lesz üres lakása,

ha a kiadó lakásról apróhirdetést tesz közzé az

Aradi Közlöny-ben.